Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН · 26 июль 1972 йил, чоршанба ◆ № 173 (15.344). ◆ Баҳоси 2 тийин.

Тошкент области. Оққўрғон районидаги «Ўзбекистон ССР 5 йиллиги» совхозининг механизаторлари ғўзаларни чеканка қилишга киришдилар. Комплекс механизациялаш пахтачилик бригадаларида ғўза парваришидаги ҳамма ишлар техника ёрдамида бажарилмоқда. Суратда: совхознинг илғор бригада бошлиғи Нурохун Собиров (чапда) ва звено бошлиғи Келдибой Имонқулов чеканка қилинаётган ғўзаларни кўздан кечиришмоқда.

И. Глауберзон фотоси.

ЮКСАЛИШ ЙЎЛИДА

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ДАВЛАТ ПЛАНИНИНГ 1972 ЙИЛ БИРИНЧИ ЯРМИДА БАЖАРИЛИШ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий Статистика бошқармасининг ахбороти

Ўзбекистон ССР меҳнаткашлари КПСС XXIV съезди қарорларини бажара бориб ва Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани авж олдириб, ўтган ярим йилликда халқ хўжалигини ривожлантиришда, халқ турмушининг фаровонлигини ва моддий даражасини оширишда янги муваффақиятларга эришдилар.

I. САНОАТ

Маҳсулотни реализация қилиш ва кўпчилик энг муҳим буюмларни ишлаб чиқариш биринчи ярим йиллик планн ошириб бажарилди. Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 1971 йилнинг биринчи ярмига нисбатан 5,4 процент кўпайтирилди. Саноатдаги меҳнат унумдорлиги ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 2,6 процент ошди.

Электр энергетикада маҳсулот ишлаб чиқариш 1971 йилнинг биринчи ярмига нисбатан 14,2 процент, қора ва рангли металлургияда 6,7 процент, химия ва нефть химияси саноатида 13,4 процент, машинасозлик ва металлни қайта ишлашда 10,3 процент, ўрмон, ёғочсозлик ва целлюлоза-қоғоз саноатида 11 процент ошди. Енгил саноат ва озиқ-овқат саноати янада ривожлантирилди.

Айрим министрликларда маҳсулотни реализация қилиш плани қандай бажарилганлигини ҳамда саноат ишлаб чиқаришини ва меҳнат унумдорлигини ошириш суръатлари қандай бўлганлигини қуйидаги маълумотлардан кўриш мумкин:

	1972 йил биринчи ярмида маҳсулотни реализация қилиш планининг бажарилиши проценти	1972 йилнинг биринчи ярмида 1971 йилнинг биринчи ярмига нисбатан процент ҳисобида: ишлаб чиқариш ҳажми	1972 йилнинг биринчи ярмида 1971 йилнинг биринчи ярмига нисбатан процент ҳисобида: меҳнат унумдорлиги
Ўзбекистон ССР бўйича — жами	103	105	103
Умумиттифоқ министрликларининг корхоналари бўйича:			
Газ саноати министрлиги	103	119	105
Нефть саноати министрлиги	100,2	100,1	93
Кўмир саноати министрлиги	102	102	103
Химия саноати министрлиги	97	114	104
Электр-техника саноати министрлиги	101	109	108
Химия ва нефть машинасозлиги министрлиги	102	108	108
Станоксозлик ва асбобсозлик саноати министрлиги	99,8	105	105
Автомобиль саноати министрлиги	100,8	105	105
Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги	101	106	104
Қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлиги министрлиги	102	119	113
Енгил ва озиқ-овқат саноати учун машинасозлик ва рўзғор асбоблари министрлиги	94	102	101
Целлюлоза-қоғоз саноати министрлиги	101	98	99,6
СССР Министрлар Совети ҳузуридаги микробиология саноати бош бошқармаси	102	95	98
Иттифоқ-республика ва республика министрликлари ҳамда идораларининг корхоналари бўйича:			
СССР Қора металлургия министрлиги	103	103	105
СССР Рангли металлургия министрлиги	100,8	107	108

(Давоми 2- бетда).

ЭЛ ДАСТУРХОНИГА

Республика областларида сабзавот, картошка ва ҳўл мева тайёрлаш плани қандай бажарилаётгани тўғрисида 1972 йил 24 июлга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Биринчи, учинчи ва бешинчи стунлар — тонна ҳисобида тайёрлангани, иккинчи, тўртинчи ва олтинчи стунлар планнинг бажарилиш проценти).

Областлар	Сабзавот		Картошка		Ҳўл мева	
Тошкент	45681	19,5	10216	28,8	10758	34,1
Сирдарё	1738	7,6	21	1,1	1700	37,9
Фарғона	22862	36,3	13	0,1	3818	42,8
Наманган	12856	29,9	152	5,4	2710	32,4
Андижон	14853	27,0	367	21,6	3647	43,6
Самарқанд	12320	10,6	1482	11,3	5532	38,1
Бухоро	5629	20,1	—	—	2573	76,8
Қашқадарё	2596	9,0	591	39,4	2228	33,2
Сурхондарё	10786	49,0	1070	46,5	892	17,7
Хоразм	2157	14,4	—	—	537	95,9
ҚҚАССР	1047	6,5	19	1,3	319	30,9
Республика бўйича:	132525	20,6	13931	19,8	34914	37,3

Куба Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Куба Республикаси революцион ҳукуматининг Бош министри ўртоқ Фидель Кастро РУСГА Куба Республикасининг президенти ўртоқ Освальдо Дортикос ТОРРАДОГА

Азиз ўртоқлар!

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети номидан ва бутун совет халқи номидан Куба Коммунистик партияси Марказий Комитетини, Куба Республикаси революцион ҳукуматини ва меҳнатсевар Куба халқини Куба Республикасининг революцион байрами — миллий қўзғолон куни билан самимий табриклаймиз. Ана шу шонли сана муносабати билан сизларга қардошлик саломимизни ва энг яхши истакларимизни йўллаймиз.

1953 йил 26 июлда ўртоқ Фидель Кастро раҳбарлигида Монкада казармаларига қаҳрамонларча қилинган ҳужум 1959 йилда ғалаба қилган революциянинг муқаддимаси бўлди. Бу революцион Куба ва Латин Америкаси мамлакатлари халқларининг озодлик йўлидаги кураши тарихида янги давр очди. Куба халқи қозонган революцион ғалабалар Кубадан бошқа жойларда ҳам катта аҳамиятга эгадир. Бу ғалабалар ҳозирги вақтда халқларнинг империализм ва янги мустамлакачилик кучларига қарши, чинакам сиёсий, иқтисодий ва социал озодлик учун, миллий мустақиллик ва давлат мустақиллигини мустаҳкамлаш учун олиб бораётган курашида катта роль ўйнамоқда.

Куба ишчилар синфи, деҳқонлари ва зиёлилари миллий қўзғолон кунининг шонли XIX йиллигини юксак меҳнат ғайрат-шижоат билан кутиб олаётганликларидан совет кишилари астойдил қувонмоқдалар. Куба халқи зўр ғайрат ва фидокорлик билан меҳнат қилиб, мамлакатнинг социал-иқтисодий тараққиётида катта муваффақиятларга эришди, зўр ишонч ва қатъият билан социализм қуриш йўлидан бормоқда.

КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати чуқур мамнуният туйғулари билан шуни қайд қиладиларки, партияларимиз, давлатларимиз ва халқларимиз ўртасида марксизм-ленинизм ҳамда социалистик интернационализм принципларига асосланган қардошларча дўстлик ва ҳамкорлик муваффақиятли суратда ривожланмоқда, тобора яқин, ҳар томонлама ва чуқур мазмунга эга бўлиб, социалистик ва коммунистик қурилишнинг ҳамма соҳаларида тажрибаларни ўзаро айирбошлашга ёрдам бермоқда.

Халқларимизнинг дўстлиги империализмнинг агрессив кирдикорларига қарши, тинчлик, демократия, миллий мустақиллик ва социал тараққиёт учун кураш олиб бораётган социалистик мамлакатларнинг, коммунистик ва ишчи партияларнинг, барча революцион кучларнинг жипслигини мустаҳкамлашга ёрдам бермоқда.

Биз ўртоқ Фидель Кастронинг Совет Иттифоқига ва бошқа социалистик мамлакатларга қилган визити якунларига юксак баҳо берамиз. Бизнинг учрашувларимиз ва суҳбатларимиз Совет Иттифоқи Коммунистик партияси билан Куба Коммунистик партияси ўртасида, СССР билан Куба Республикаси ўртасида мавжуд бўлган қардошларча дўстлик муносабатларини кенгайтириш ва мустаҳкамлаш ишида янги муҳим босқич бўлди. Совет халқи Совет — Куба музокараларининг натижаларидан ғоят мамнун бўлди ва у тинчлик ҳамда социализм ишининг тантанаси йўлида биргаликда олиб борилаётган курашнинг бузилмас воситалари билан боғланган қардош мамлакатларнинг бирлигини бундан буён ҳам мустаҳкамлаш учун ҳамма чораларни кўради.

Азиз дўстлар, сизларнинг, қардош Куба халқининг халқ хўжалигини юксалтиришда, фан ва маданиятни ривожлантиришда, революцион ғалабаларни мустаҳкамлаш ва социализм қурилишида янгидан-янги муваффақиятларга эришувингизни чин кўнгилдан тилаймиз.

Л. БРЕЖНЕВ, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари	**Н. ПОДГОРНИЙ,** СССР Олий Совети Президиумининг Раиси	**А. КОСИГИН,** СССР Министрлар Советининг Раиси

ҲОСИЛ ТЎПЛАШНИНГ ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ДАВРИ

Ўзбекистон пахтакорлари СССРнинг 50 йиллигини муносиб кутиб олишга тайёрланиб, мамлакатга 4 миллион 500 минг тонна пахта сотишдек юксак мажбурият олдилар.

Бу фахрли вазифани бажариш учун кураш ҳар қачонгидан ҳам мураккаб об-ҳаво шароитида давом этмоқда. Баҳорнинг кечикиши ва салқин келиши натижасида катта-катта майдонларга чигит 10-15 кун кечикиб экилди.

Майда ва июннинг биринчи ярмидаги ёмғир, дўл ва бўронлар экинларга жиддий зарар етказди. Шу сабабли Қорақалпоғистон АССР, Хоразм, Бухоро, Самарқанд, Фарғона ва бошқа областларнинг кўпгина хўжаликларида каттагина майдонларга қайта чигит экилди ва оласига экилди. Июнь ва июль ойларида ҳароратнинг нисбатан паст бўлиши сабабли республиканинг айрим зоналарида самарали ҳарорат ўтган йилдагига нисбатан 100-120 даража ва ундан ҳам зиёд кам бўлди.

Буларнинг ҳаммаси шунга олиб келдики, ғўзанинг ривожланиши ўртача 8—10 кун кечикиб кетди. Фарғона, Самарқанд, Бухоро, Хоразм областлари ва Қорақалпоғистон АССРдаги бир қанча хўжаликларда ғўза бундан ҳам кечкироқ бўлиб қолди.

Кўпгина колхоз ва совхозлар ўғит ва техникадан тўғри фойдаланиб, агротехникани йилнинг ўзига хос шароитларга қараб takомиллаштириб, меҳнатни намунали ташкил этиш, колхозчилар, совхоз ишчиларининг ижодий ташаббусини, тажриба ва билимини сафарбар этиб ғўзанинг кечикишини тугатишга муваффақ бўлдилар ҳамда ҳозир мўл ҳосил тўплаш учун ғайрат билан иш олиб бормоқдалар.

Бироқ экинларни парвариш қилиш ҳамма жойда ҳам кўнгилдагидек ташкил этилган деб бўлмайди. Ҳар бир райондаги бир қанча хўжаликларда кечки ғўза кўп, аммо сўнгги вақтларда экинларни парвариш қилиш сусайтириб юборилди. Экинларнинг бир қисми бегона ўтлардан тозаланмаган, ғўза кечиктириб суғорилмоқда, суғориш сифати ҳам ёмонлашмоқда, сувдан яхши фойдаланилмаётир, қатор-оралари ишланмаяпти, органик ўғитларни тўплаш ва солиш эътибордан четда қолмоқда. Иштихон, Нарпай, Чуст, Хазорасп, Хўжаобод, Денов, Шаҳрисабз ва бошқа районларда сув етарли бўлишига қарамай кўплаб пайкаллардаги ғўза чанқатиб қўйилган, тошлоқ ва қиялик ерларда эса асоссиз равишда ғўзани эгат оралатиб суғормоқдалар.

Ҳозирги вақтда ғўзанинг аҳволи колхоз ва совхозларнинг, қишлоқ хўжалик органларининг, район ва областларнинг раҳбарлари ҳамда мутахассисларидан ҳар бир пайкалда ўсимликларнинг ривожланишини ҳисобга олган ҳолда ғўза парваришини табақалаштириб ўтказиш, парваришни кучайтириш учун қўшимча чораларни кўришни тақозо қилмоқда.

Наманган области пахтакорлари экинларни парвариш қилишнинг зарбдор ойлигини эълон қилиб жуда тўғри йўл тутдилар. Улар маҳаллий ўғитдан кенг фойдаланмоқдалар. Улардан намуна олиб ҳар бир хўжаликда ва бригадада дарҳол ғўзанинг аҳволини текшириб чиқиш, экинларни парвариш қилиш юзасидан конкрет агротехника тадбирларини белгилаб амалга ошириш керак.

Экинларни ўз вақтида сифатли суғориш асосий вазифалардан биридир. Ҳозирги вақтда суғоришда бироз бўлсада узилиш бўлишига йўл қўйиб бўлмайди. Ҳар бир хўжаликда суғоришнинг аниқ графигини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш, далаларни сув қўйишга тайёрлашни ва сувчилар ишини ташкил этиш, етарли миқдорда сувчилар ажратиш ва тунда суғоришга алоҳида эътибор бериш зарур. Ғўзани группа усулида суғориш, пайкалларнинг бир текис намланишини таъминлаш зарур, кўллатиб суғоришга йўл қўймаслик керак.

Сувчиларни рағбатлантириш мақсадида иш нормаси ва ҳақ тўлашни қайта кўриб чиқиш мақсадга мувофиқдир. Илғор сувчилар тажрибаси кенг оммалаштирилмоғи керак.

Ер ости сувлари юза жойлашган далаларда нормал сув-ҳаво режимини вужудга келтирмоқ учун ҳозирнинг ўзидаёқ коллекторлар ва зовурларни тозалаш муҳимдир. Бу эса ғўзанинг ривожланишини тезлатади ва тезроқ етилишига ёрдам беради. Ана шундай майдонларда чигит кеч экилган бўлса суғоришни барвақтроқ (августнинг охирларида) тўхтатмоқ керак.

Суғоришни қатор ораларини ишлаш билан тўғри қўшиб олиб бориш мўл ҳосил тўплашнинг муҳим шартидир. Асосий вазифа далаларнинг юмшатилган ва бегона ўтлардан тозаланган бўлишини таъминлашдан иборат. Культиваторлар ҳамма ишчи органлари ўрнатилган ҳолда ишлатилиши, культивация вақтида кўсакларнинг тўкилиб кетмаслиги учун тегишли чоралар кўрилиши керак. Культиваторнинг ишчи органлари ўткир бўлишига, тупроқни кесак кўчирмай яхши ишлашига эътибор бериш зарур. Шу даврда ривожланишдан кечикаётган, яхши ўсмаган ғўза қатор ораларини ҳар бир суғоришдан сўнг камида икки марта ишлаш керак.

Бегона ўтларни юлиб ташлашга алоҳида эътибор бермоқ даркор. Бу эса ғўзанинг яхши ривожланишига ёрдам берибгина қолмай, шу билан бирга пахта териш машиналарининг юксак унум билан ишлашининг муҳим шартидир.

Экинларни азотли ўғитлар билан озиқлантиришни дарҳол тўхтатмоқ керак.

Ҳамма жойда маҳаллий ўғит тайёрлаш ва экинларга солишни ташкил этмоқ лозим. Шу мақсадда ҳар бир хўжаликда далага гўнг ва бошқа маҳаллий ўғитлар ташийдиган транспорт бригадаси ташкил этилсин. Ғўзаси ривожланишдан кечикаётган ҳар гектар ерга камида 3-5 тонна чириган гўнг солинишига эришмоқ даркор.

Бу йилги шароитда ғўзани табақалаштириб чеканка қилиш, бу ишни асосан 5-10 августгача тугаллаш учун чеканкани ғўза яхши ўсган участкалардан бошламоқ лозим. Илғор хўжаликлардан намуна олиб, чеканка машиналаридан кенг фойдаланиш керак.

Бу йил қишлоқ хўжалик зараркунандаларининг кўпайиши учун жуда қулай шароит вужудга келди. Оператив маълумотларни ва сўнгги йиллардаги маълумотларни таҳлил қилиш шуни кўрсатмоқдаки, карадрина, кўсак қурти сони ўтган йиллардагига нисбатан анча кўп ва каттароқ майдонларда тарқалмоқда. Айниқса Қорақалпоғистон АССРда, Хоразм областида ва Бухоро, Қашқадарё, Сурхондарё областларининг бир қатор районларида карадрина кўп тарқалаётганлиги аниқланди.

Бу зараркунандалар айрим пайкалларда пахта ҳосилига жиддий зарар етказди. Июлнинг охирида учинчи авлод кўсак қурти пайдо бўлиши кутилмоқда. Бу авлод олдингисидан ҳам кўпроқ бўлади. Кўсак қурти айниқса августда катта зарар етказади. Чунки бу қурт шона, гул ва тугунчалардан ташқари бўлиқ кўсакларга ҳам зарар етказади.

Шунингдек августда ўргимчак кананинг ҳам кўп тарқалиши кутилмоқда. Кўп йиллик тажриба шуни кўрсатадики, августда ўргимчак кананинг бирданига жуда кўп пайдо бўлиш ҳоллари бўлади. Бундай ҳолларда ғўза барги сарғаймай тўкилиб кетаверади, кўсаклар эса бевақт очилади. Шу сабабли августда ҳашаротларни айниқса олтингугуртли дорилар билан қириб ташлашни кучайтирмоқ керак.

Экинларни фосфор-органик дорилар билан ишлашни санитария қоидаларига кўра ҳосил йиғим-терими бошланишидан 20 кун олдин тугаллаш зарурлигини ҳисобга олиб, ҳар бир хўжаликда охак-олтингугуртли дори тайёрлашни ташкил этиш, шунингдек тиовит, касан, кельтан, эфирсультонат каби ва бошқа дорилардан фойдаланмоқ лозим.

Қишлоқ хўжалик экинлари зараркунандаларининг ривожланиши ва тарқалиши сабабли вужудга келган аҳвол хўжаликларнинг раҳбарлари ва мутахассисларидан зараркунанда пайдо бўлган пайкалларни ўз вақтида аниқлаш ва дарҳол дорилашни талаб қилади.

Зараркунанда пайдо бўлган жойларни ўз вақтида аниқлаш, далаларга дори сепиш навбатини тузиб чиқиш, иш сифатини текшириш учун ҳар бир бригадада бир кишини ажратиб, уни бошқа ишлардан озод қилиб қўйиш керак.

Текшириш натижаларига қараб қишлоқ хўжалик экинлари зараркунандаларига қарши курашнинг аҳволини ҳар куни таҳлил қилиб бормоқ керак. Қорақалпоғистон АССР қишлоқ хўжалик министрлиги, область ва район қишлоқ хўжалик бошқармалари ҳузурида тузилган оператив группалар ишини бутун чоралар билан кучайтирмоқ лозим.

Дорилаш сифати қаттиқ контроль остига олинсин, ҳар гектар ерга дори сарфлаш нормасига қатъий риоя қилинсин, заҳарли моддаларнинг ортиқча сарфланишига ва ташқи муҳитнинг ифлосланишига йўл қўйилмасин, шунингдек техника хавфсизлиги чораларига риоя қилинсин.

Вужудга келган шароитда ҳозирги давр далаларда зарбдор меҳнат даври бўлмоғи лозим. Ушбу масъулиятли даврда ҳар бир меҳнаткашга унинг олдида турган вазифаларни тушунтириш, социалистик мусобақани янада авж олдириш, барча колхозчилар, совхоз ишчилари куч-ғайратини ғўзанинг ривожланишидаги кечикишни тугатиш ва ҳар гектар майдонда мўл ҳосил етиштиришга қаратмоқ керак.

А. УРКИНБОЕВ — Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалиги министрининг биринчи ўринбосари, С. ЙЎЛДОШЕВ — СоюзНИХИ директори, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, А. ДУДКО — Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги министрлиги пахтачилик бош бошқармасининг бошлиғи, К. КУРОЧКИН — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган агроном, Г. МАТВЕЕВА — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган агроном.

ЕТТИ ОЙЛИК ПЛАН МУДДАТИДАН ИЛГАРИ БАЖАРИЛДИ

Ўзбекистон ССР саноати ходимлари тўққизинчи беш йилликнинг иккинчи йили топшириқларини муддатидан олдин бажариш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб, маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализация қилиш ҳамда бир қанча муҳим буюмлар ишлаб чиқариш юзасидан 1972 йил етти ойлик планини 25 июлда бажардилар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий Статистика бошқармаси

Қисқа хабарлар

Сувсиз массивга ҳужум бошланди

Фарғона областида Арсиф насос станциясида дастлабки агрегатлар фойдаланишга топширилди. Насос станциялар узунлиги бир километр бўлган пўлат қувур орқали 39 метр баландликка сув чиқариб берди. Бу гидротехника иншооти Қува районида 2,5 минг гектар янги ерни суғоришга ёрдам беради.

Чор атрофи пахта далалари билан ўраб олинган баланд Арсиф массиви шу вақтгача ўзлаштирилмай келинаётган эди. Аммо ирригаторлар Жанубий Фарғона каналидан иккита насос станцияси ёрдамида бу ерга сув чиқаришнинг йўли борлигини топдилар.

Конвейерда — маккажўхори силоси

Юқори Чирчиқ районининг хўжаликларида маккажўхоридан мўл ҳосил етиштирилди. Свердлов номли ва «Ленинский путь» колхозларида ҳосили ўрилган дастлабки участкаларда гектаридан 500 центнердан кўк поя олинди.

Тошкент областининг деҳқонлари бу йил 400 минг тонна — белгиланган топшириқдагидан 48 минг тонна кўп силос тайёрлашга аҳд қилдилар.

Болгария далалари учун

«Ташсельмаш» заводи қардош Болгария далаларида ишлаш учун «Ўзбекистон» маркали пахта териш машиналаридан юзтадан кўпроғини жўнатди. Бу агрегатларнинг ҳар бири бир йўла тўрт қатордаги пахтани тера олади.

Тошкент заводи «Ўзбекистон» маркали машиналарни Болгарияга бунчалик кўп юбориш ҳақидаги буюртмани биринчи марта бажармоқда. Йил охирига қадар ана шу қардош мамлакатга шундай пахта териш агрегатларидан яна бир неча ўнтаси жўнатилади.

«Ўзбекистон» маркали машиналар Ҳиндистон ва Югославия далаларига ҳам йўлланма олди.

Кама автомобиль заводига

Чирчиқ трансформатор заводи 2500 киловольт-ампер қувватли трансформатор подстанцияларини кўплаб ишлаб чиқара бошлади. Бу — мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган шу хилдаги энг йирик установкадир. Установка Москва атрофида давлат синовидан муваффақиятли ўтиб, олий сифат категорияси олди. Агрегатларнинг ихчам жойлашиши, уларни ёнмайдиган махсус суюқликда ишлаш қобилияти — установканинг муҳим хусусиятларидан биридир. Бу хусусият станцияни бевосита цехда монтаж қилиш имконини беради.

Завод коллективи бу йил Кама автомобиль заводига ана шундай қудратли подстанциядан 34 тасини жўнатади. (ЎзТАГ).

ДОН — ДАВЛАТГА

Ўзбекистон ССР колхоз ва совхозларида ғалла ўрим-йиғими, уруғлик жамғариш ва дон тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1972 йил 25 июлга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Процент ҳисобида)

Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — мавсум бошидан буён ўрилган ғалла, учинчи стун — жамғарилган уруғлик, тўртинчи стун халқ хўжалиги планига нисбатан тайёрланган дон*).

Тошкент	89,7	46,7	77,1
Сирдарё	86,0	47,2	58,7
Фарғона	100,0	100,0	—
Наманган	100,0	100,0	—
Андижон	100,0	107,2	—
Самарқанд	83,3	50,3	51,7
Бухоро	97,0	77,3	—
Қашқадарё	72,5	78,3	67,7
Сурхондарё	79,5	69,0	77,0
Хоразм	94,7	—	—
ҚҚАССР	—	—	—
Республика бўйича:	81,0	60,2	60,4

*). Халқ хўжалик планига қатъий план ва пландан ташқари топшириқ киради.

ЮКСАЛИШ ЙЎЛИДА

(Боши 1-бетда).

СССР Нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноати министрлиги	99,9	104	106
Ўзбекистон ССР Энергетика ва электрлаштириш министрлиги	103	111	112
Ўзбекистон ССР Мебель ва ёғочсозлик саноати бошқармаси	102	116	111
Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлиги	103	107	107
Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги	101	105	102
Ўзбекистон ССР Пахта тозалаш саноати министрлиги	105	99	96
Ўзбекистон ССР Озиқ-овқат саноати министрлиги	102	104	103
Ўзбекистон ССР Гўшт ва сут саноати министрлиги	103	104	102
Ўзбекистон ССР балиқ хўжалиги бошқармаси	117	88	88
Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлиги	105	113	108

Тошкент шаҳри, республика областларида ва Қорақалпоғистон АССРда маҳсулотни реализация қилиш планининг бажарилиши, саноат ишлаб чиқаришининг ва меҳнат унумдорлигининг ўсиш суръатлари қуйидаги маълумотлардан кўриниб турибди:

	1972 йилнинг биринчи ярмида маҳсулотни реализация қилиш планининг бажарилиш проценти	1972 йил биринчи ярмида 1971 йил биринчи ярмига нисбатан процент ҳисобида: ишлаб чиқариш ҳажми	меҳнат унумдорлиги
Тошкент шаҳри	102	107	104
Тошкент области	102	107	106
Сирдарё области	108	111	108
Фарғона области	103	105	103
Наманган области	105	109	107
Андижон области	104	104	103
Самарқанд области	103	104	100
Бухоро области	101	103	95
Қашқадарё области	107	109	98
Сурхондарё области	102	99	94
Хоразм области	103	95	92
Қорақалпоғистон АССР	105	101	102

Натура ҳолида ишлаб чиқарилган саноат маҳсулотининг ҳажми тўғрисидаги маълумотлар қуйидагилардан иборат:

	1972 йилнинг биринчи ярмида ишлаб чиқарилди	1972 йилнинг биринчи ярмида 1971 йилнинг биринчи ярмига нисбатан проц. ҳисобида
Электр энергия (энергетика ва электрлаштириш министрлиги ва блок станциялар бўйича) — миллиард киловатт-соат	11,4	112
Нефть — минг тонна	746,6	93
Газ — миллиард куб метр	17,2	103
Кўмир — минг тонна	1992,1	103
Пўлат — минг тонна	198,7	99
Қора металлар прокати — минг тонна	172,9	102
Минерал ўғит (шартли бирликларда) — минг тонна	2325,5	106
Куч трансформаторлари — минг киловатт-ампер	1772	116
Бронекабель — минг километр	7,6	97
Компрессорлар — дона	1403	109
Пилталаш машиналари — дона	260	97
Трактор прицеплари — минг дона	18,0	93
Трактор культиваторлари — минг дона	10,3	100,8
Пахта териш машиналари — дона:		
физик бирликларда	3297	99,2
икки қаторли ҳисобда	6024	108
Осма электр кранлар, махсус кранлар ҳам шунга қўшиб ҳисобланган — дона	478	104
Экскаваторлар — дона	618	107
Цемент — минг тонна	1635,8	102
Йиғма темир-бетон конструкциялар ва деталлар (ёрдамчи саноат ишлаб чиқаргани бу ҳисобга кирмайди) — минг куб метр	1420,4	104
Иморатбоп ғишт (ёрдамчи саноат ишлаб чиқаргани бу ҳисобга кирмайди) — миллион дона	638,4	99,6
Асбоцемент шифер — миллион шартли тахта	124,2	105
Дераза ойнаси — минг квадрат метр	1535	121
Қоғоз — минг тонна	11,6	100,3
Мебель — миллион сўмлик	27,2	115
Рўзғор холодильниклари — минг дона	35,5	107
Газ плиталари — минг дона	129,7	120
Пахта толаси — минг тонна	838,5	99
Ипак — тонна	577,4	102
Каноп толаси — минг тонна	13,4	106
Ип газлама — миллион квадрат метр	84,8	100,1
Шойи газлама — миллион квадрат метр	34,8	126
Пайпоқлар — миллион жуфт	16,4	105
Ички трикотаж — миллион дона	11,1	97
Устки трикотаж — миллион дона	6,0	109
Чарм пойафзал — миллион жуфт	10,0	106
Балиқ овлаш — минг центнер	62,2	118
Гўшт (давлат ресурслари хом ашёсидан) — минг тонна	39,2	106
Қаймоғи олинмаган сут ва сутга айлантириб ҳисобланган маҳсулот (давлат ресурслари хом ашёсидан) — минг тонна	129,7	101
Ўсимлик ёғи (давлат ресурслари хом ашёсидан) — минг тонна	207,0	105
Кондитер маҳсулотлар — минг тонна	42,6	101
Консервалар — миллион шартли банка	41,8	79
Маданий-маиший моллар ва рўзғор буюмлари — миллион сўмлик	89,2	113

1971 йилнинг биринчи ярмига нисбатан электр энергия ишлаб чиқариш 1,2 миллиард киловатт-соат, газ қазиб олиш 474,7 миллион куб метр, минерал ўғит ишлаб чиқариш 129,9 минг тонна, компрессорлар ишлаб чиқариш 112 дона, экскаваторлар ишлаб чиқариш 40 дона, пайпоқ ишлаб чиқариш 753 минг жуфт, устки трикотаж ишлаб чиқариш 505 минг дона, чарм пойафзал ишлаб чиқариш 548 минг жуфт, ўсимлик ёғи ишлаб чиқариш 9,5 минг тонна кўпайди.

Умуман республика халқ хўжалигида (қишлоқ хўжалик корхоналари ва матлубот кооперациясидан ташқари) олинган **фойда** ўтган йилнинг биринчи ярмига нисбатан 5,8 процент, шу жумладан саноатда 4,6 процент кўпайди.

Шу билан бирга республика саноати йилнинг биринчи ярмида бир қанча энг муҳим маҳсулотларни ишлаб чиқариш планини бажара олмади. Минерал ўғитлар, ип газлама, кондитер маҳсулотлар ва бошқа айрим турдаги маҳсулотларни ишлаб чиқариш топшириқлари бажарилмай қолди.

Айрим корхоналар меҳнат унумдорлигини ошириш, товар маҳсулот таннархини камайтириш топшириқларини бажармади.

Илмий тадқиқот, лойиҳа, конструкторлик ташкилотлари ва саноат корхоналари халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларидаги **фан-техника тараққиётининг** энг муҳим **проблемаларини** ҳал этиш устидаги ишларни давом эттирдилар. Ўзбекистон рационализаторлари ва ихтирочилари техника тараққиёти ишига катта ҳисса қўшмоқдалар. 1972 йилнинг биринчи ярмида республика халқ хўжалигида **20 мингдан ортиқ ихтиро ва рационализаторлик таклифи жорий этилди,** бу эса ҳар йили 30 миллион сўмдан кўпроқ маблағни тежаб қолиш имконини беради.

II. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

Республика қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари кўкламги дала ишларини уюшқоқлик билан бажардилар. Об-ҳаво шароити ноқулай келишига қарамай, қишлоқ хўжалиги экинларини экиш қисқа муддатларда тугалланди ва ҳозирги вақтда экинлар парвариш қилиняпти.

Республикада 1972 йилда ҳосил олиш учун экилган барча қишлоқ хўжалик экинлари майдони 3 миллион 487 минг гектарни ташкил этди. Дон экинлари ва бедапоялар 1971 йилдагига нисбатан анча кенгайди.

Пахтачиликда техникани янада тараққий эттириш чоралари амалга оширилди: туксиз чигит кенг қаторлаб уяларга аниқ миқдорда экилди, чигит экиш билан бир вақтда гербицидлардан фойдаланилди, ғўза икки томонлама парвариш қилинди. Республика пахтакорлари ғўзани парвариш қилиш учун зўр ғайрат билан ишламоқдалар, майдонларнинг бир қисмида ғўза ривожидаги кечикишга барҳам бериш, барча хўжаликларда, бригада ва звеноларда юбилей йилида олинган социалистик мажбуриятларнинг бажарилишини таъминлайдиган даражада мўл пахта ҳосили олиш учун ҳаракат қилмоқдалар.

Республиканинг ғаллакор районларида бошоқли дон экинлари ўрим-йиғими авж олиб кетди. Ҳамма жойда пичан ўриб олиш ва ем-хашак тайёрлаш ишлари давом эттирилмоқда.

Республиканинг колхоз ва совхозларида қорамол туёғи ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 5 процент, чўчқалар сони 10 процент, паррандалар сони 15 процент ортди. Гўшт етиштириш кўпайди, сигирлардан олинган сут маҳсулоти ва тайёрланган тухум миқдори ошди. Қўйчилик хўжаликларида қўйларни кўпайтириш планининг бажарилишини таъминлаш ва чорва қишловини уюшқоқлик билан ўтказишга тайёргарлик тадбирлари кўрилмоқда.

Бу йил чорвачиликнинг асосий маҳсулотларини давлат йўли билан харид қилиш кўпайди, чорва мол ва парранда, гўшт, тухум харид қилиш ярим йиллик планлари (пландан ташқари тайёрлангани ҳам шу ҳисобга киради) ошириб бажарилди ва қоракўл териси ҳамда пилла харид қилиш йиллик планлари ошириб бажарилди.

Давлат ва колхозларнинг 1972 йил биринчи ярмида ҳамма ишлар комплекси бўйича республика қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга сарфлаган капитал маблағлари 664 миллион сўмдан иборат бўлди.

Қишлоқ хўжалигини замонавий техника билан таъминлаш давом эттирилди. 1972 йилнинг биринчи ярмида республика қишлоқ хўжалигига барча маркадаги 6,2 минг трактор, 1,2 минг юк автомобили ва ихтисослаштирилган автомобиллар, дон йиғиштириб оладиган 500 га яқин комбайн, 3,6 минг трактор плуги, 4,7 минг культиватор, 2,3 минг трактор сеялкаси, 4,4 минг косилка ва бошқа кўпгина машина ҳамда механизмлар етказиб берилди.

Қишлоқ хўжалиги шартли бирлик ҳисобида 2 миллион 181 минг тонна минерал ўғит олди.

III. ТРАНСПОРТ

Ўрта Осиё темир йўли, шунингдек Ўзбекистон территориясига хизмат кўрсатаётган темир йўл бўлимлари юк ташиш ярим йиллик планини 102 процент бажарди. Ўрта Осиё темир йўлида юк ташиш ҳажми ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 5 процент, Ўзбекистон бўлимларида эса 6 процент ортди. Тошкўмир, бинокорлик материаллари, нефть маҳсулотлари, цемент, пахта толаси ташиш ярим йиллик плани ошириб бажарилди. Ўрта Осиё темир йўлида, шунингдек республика территориясига хизмат қилувчи йўл бўлимларида вагоннинг статик нагрузкаси, юк поездларининг участка тезлиги ва тепловознинг ўртача суткалик унумдорлиги планда белгиланганидан ва ўтган йилнинг шу давридаги даражадан ортиб кетди. Шу билан бирга ўтган ярим йил ичида юк вагонининг ўртача суткалик унумдорлиги камайди, юк ортиш ва бўшатиш ишлари вақтида вагонларнинг бекор туриши кўпайди, вагон обороти сусайди.

Умум фойдаланадиган автомобиль транспортида халқ хўжалик юкларини ташиш ярим йиллик плани 7 процент, пассажирлар ташиш плани 2 процент ошириб бажарилди. Ташилган юк миқдори ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 12 процент ортди, пассажирлар ташиш 4 процент кўпайди. Юк обороти 1971 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 5 процент, пассажир обороти 7 процент ошди. Аммо ана шу кўрсаткичлар бўйича план топшириғи бажарилмай қолди.

Ўзбекистон граждан авиацияси бошқармаси пассажирлар ташиш ярим йиллик планини бажарди. Ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан пассажир обороти 10 процент, авиацияда юк ташишнинг умумий ҳажми 8 процент кўпайди. Аммо авиацияда юк ташиш биринчи ярим йиллик плани атиги 97 процент бажарилди.

1972 йилнинг биринчи ярмида республикадаги аэропортлардан 1,5 миллионга яқин пассажир жўнатилди. Бу эса ўтган йилнинг шу даврида жўнатилган пассажирлар миқдоридан 4 процент ортиқ. Аммо пассажирларни жўнатиш плани бир мунча бажарилмай қолди. Қишлоқ хўжалигида авиациядан фойдаланиш ишлари ярим йиллик плани бажарилмади.

Транспорт корхоналарининг олган **фойдаси** ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 3 процент ортди.

IV. КАПИТАЛ ҚУРИЛИШИ

1972 йилнинг биринчи ярмида давлат йўли билан капитал маблағ сарфлаш 1971 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 9 процент кўпайиб, 1 миллиард 300 миллион сўмни ташкил этди, шу жумладан давлат йўли билан марказлаштирилган тартибда 1 миллиард 190 миллион сўм капитал маблағ сарфланди. Капитал маблағлар ҳисобига 700 миллион сўмлик асосий фондлар ишга туширилди.

Халқ хўжалигининг турли соҳаларида янги ишлаб чиқариш объектлари ва қувватлари ишга туширилди. Рангли металлургия соҳасида Олмалиқ кон-металлургия комбинатидаги янги қувватлар ишга туширилди; Навоий ГРЭСида соатига 420 тонна буғ чиқарадиган биринчи қозон ишга туширилди; турли кучланишдаги янги қурилган электр узатиш линияларининг узунлиги 2,5 минг километр бўлди; 13 та нефть ва гза қувурлари пармаланди; Попдаги «Изокровля» заводида картон ишлаб чиқариш қувватлари ишга туширилди; денгиз саноати ва пахта тозалаш саноатида янги объектлар фойдаланишга қабул қилинди.

Қишлоқ хўжалигида 21 минг гектар янги ерга сув чиқарилди, ерларнинг мелиорация ҳолатини яхшилаш, суғориш системаларини қайта қуриш ва сув билан кўпроқ таъминлаш соҳасидаги ишлар бажарилди, 37 минг гектар янги яйловларга сув чиқарилди. Чорва мол ва паррандаларни боқиш учун янги чорвачилик бинолари фойдаланишга топширилди.

1972 йил январидан бошлаб республикадаги яна 17 пудратчи қурилиш-монтаж ташкилоти планлаштириш ҳамда иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига кўчирилди. Ўтган ярим йил мобайнида давлатга қарашли 27 пудратчи қурилиш-монтаж ташкилоти планлаштириш ҳамда иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига мувофиқ иш олиб борди.

Республикадаги давлат пудратчи, қурилиш-монтаж ташкилотларининг ўз кучи билан амалга ошириладиган пудрат ишлари ҳажми 1971 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 6 процент ортди.

Асосий қурилиш министрликлари ва идоралари ярим йиллик планни қуйидаги миқдорда бажардилар:

	Процент ҳисобида: Пудрат ишлари нинг умумий ҳажми бўйича	Ўз кучлари билан бажарилган ишларнинг ҳажми бўйича
Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги	91	90
Ўзбекистон ССР Қишлоқ қурилиши министрлиги	101	101
Ўзбекистон ССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги	106	106
«Главташкентстрой»	97	96
«Узглавводстрой»	102	99,6
Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги	112	100,5
Ўзбекистон ССР Автомобиль йўллари қурилиши ва улардан фойдаланиш министрлиги	103	102
«Главсредазирсовхозстрой» (Ўзбекистон ССР территорияси бўйича)	94	95
«Узколхозстрой»	102	103

Шу билан бирга қурилиш ишларида катта-катта камчиликлар ҳам бор. Бу камчиликлар натижасида бир қатор қурилишларда капитал маблағлардан фойдаланиш, асосий фондларни ва ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш планлари бажарилмай қолди. Бир қанча қурилиш трестлари ва қуйи пудратчи қурилиш-монтаж ташкилотлари қурилишдаги иш ҳажми, меҳнат унумдорлиги ва қурилиш-монтаж ишлари таннархи планларини бажармадилар.

V. МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ МОДДИЙ ФАРОВОНЛИГИ ВА МАДАНИЙ САВИЯСИНИ ОШИРИШ

Ўтган ярим йилликда меҳнаткашларнинг турмуш даражасини янада ошириш, уларга маданий ва маиший хизмат кўрсатишни яхшилашга қаратилган тадбирлар амалга оширилди.

Республика халқ хўжалигида (колхозлардан ташқари) банд бўлган **ишчи ва хизматчиларнинг** сони 1972 йилнинг биринчи ярмида, дастлабки ҳисоб-китобларга кўра, 2,7 миллион кишини ташкил этди ва 1971 йилнинг шу давридагига нисбатан 3 процент кўпайди.

Республика халқ хўжалигида (колхозлардан ташқари) **ишловчи ҳар бир ходимнинг пул билан тўланадиган ўртача ойлик иш ҳақи** 1971 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан, дастлабки ҳисоб-китобларга кўра, 1,5 процентдан зиёд ортди.

Ижтимоий истеъмол фондларидан аҳолига бериладиган пул ва имтиёзлар ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан қарийб 7 процент ортди. Шу фондлар ҳисобига аҳолига бепул билим бериш ва медицина хизмати кўрсатиш, социал таъминот бўйича пенсиялар, нафақалар ва бошқа харажатлар, санаторийлар ва дам олиш уйларига бепул ҳамда имтиёзли шартлар билан йўлланмалар бериш, отпускалар ҳақини тўлаш, мактабгача болалар муассасаларини таъминлаш ва социал-маданий хизматнинг бошқа турлари амалга оширилди.

Аҳолининг омонат кассаларига қўйган жамғармалари шу йилнинг биринчи ярмида 7,2 процент, омонатчилар сони 5,5 процент ошди. Омонат кассаларига қўйилган пул 1972 йилнинг 1 июлигача 1 миллиард 130 миллион сўмни ташкил этди, омонат қўювчилар сони 1 миллион 943 минг кишига етди.

Чакана товар обороти ярим йиллик плани 100,2 процент бажарилди. Ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан бу оборот 7,7 процент ошди. Ўтган даврда қишлоқ жойларида товар обороти айниқса тез суръатлар билан ривожланиб, 8,3 процент кўпайди.

Халқ истеъмол қиладиган молларнинг кўпчилигини сотиш кўпайди. Шу билан бирга аҳолининг бир қатор молларга бўлган эҳтиёжи ҳали тўла қондирилмаётир.

Савдо шохобчаларини материал-техника билан таъминлаш, чакана савдо қилувчи замонавий савдо корхоналари ва умумий овқатланиш корхоналарини қуриш, шунингдек савдо корхоналарини хизмат кўрсатишнинг прогрессив формаларига кўчириш ишлари давом эттирилди.

Республикада ўтган ярим йил ичида **уй-жой ва маданий-маиший қурилиш** ишлари кенг кўламда олиб борилди.

Давлат капитал маблағлари ва уй-жой қурилиши кооперативларининг маблағлари ҳисобига умумий саҳни 960 минг квадрат метр бўлган 18 мингта янги шинам квартиралар фойдаланишга топширилди. Бундан ташқари ўз маблағлари ва давлат кредити ёрдами билан колхозлар ва аҳоли кўп миқдорда уй-жой қуриб олди.

Янги умумий таълим мактаблари, касалхона ва поликлиникалар, мактабгача болалар муассасалари ва бошқа маданий-маиший объектлар ишга туширилди.

Шу билан бирга уй-жой, маданий-маиший бинолар қурилиши ярим йиллик плани бажарилмай қолди.

Маиший хизмат кўрсатиш ярим йиллик ҳажми ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 13 процент ортди. Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш корхоналари тармоқлари ўсди. Лекин шунга қарамай, маиший хизмат кўрсатиш корхоналари ва қабул пунктлари ҳали етарли эмас, маиший хизмат кўрсатиш бўйича бериладиган заказларни бажариш муддатлари ва уларнинг сифати эса аҳолининг талабларини ҳамиша қондираётир, деб бўлмайди. Республикада маиший хизмат кўрсатиш ярим йиллик плани 97 процент, шу жумладан шаҳар жойларда 96 процент ва қишлоқ жойларда 97 процент бажарилди.

Уй-жойларни ва маданий-маиший корхоналарни газ билан таъминлаш ишлари давом эттирилди.

Шу йилнинг биринчи ярмида **газлаштирилган квартиралар сони** 80 мингдан зиёд ёки 6,9 процент кўпайди.

Халқ маорифи, фан ва маданиятни ривожлантириш соҳасида янги ютуқларга эришилди. Шу йилда таълимнинг ҳар хил турларига 4,4 миллион киши, яъни 1971 йилдагига нисбатан 180 минг киши ортиқ жалб этилди. Ҳамма турлардаги умумий таълим мактабларида 3,4 миллион киши ўқиди.

Саккиз йиллик мактабларни 286 минг киши тамомлаб чиқди; йигит ва қизлардан 210 мингдан ортиқ киши ўрта маълумот олди, булардан сал кам 23 минг киши ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда таълим олди.

Бу йил олий ва ўрта махсус ўқув юртларини 85 мингдан ошиқ киши тамомлаб чиқади. Булардан 38 мингга яқин киши олий маълумотли мутахассис ва 47 мингдан ортиқ киши ўрта малакали мутахассис бўлиб етишади.

1972 йилнинг биринчи ярмида клуб, оммавий кутубхоналар ва кино установкалар тармоғи кенгая борди.

Аҳолига медицина ёрдами кўрсатиш яхшиланди. Касалхоналар ва амбулатория-поликлиника муассасалари, мактабгача болалар муассасалари шохобчалари кенгайди, врачлар ва ўрта малакали медицина ходимлари сони ошди.

1972 йил 1 июлда, дастлабки ҳисоб-китобларга кўра, **республика аҳолиси** 12,7 миллион кишини ташкил этди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ҲУЗУРИДАГИ МАРКАЗИЙ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ.

СССР—50

ЛАТВИЯ ҳафталиги

МАСЪУЛ ЛАВОЗИМ

БИР КУН мен ўғлимни ишга олиб бордим. Тўғри, объектимизга болаларни олиб келиш тақиқланган. Лекин ўғлим шунчалик илтимос қилдики, қоидани бузишга тўғри келди.

Болакай бўйнини чўзиб, юқорига, менга қараб қувноқ овоз билан деди:

— Ишингиз мунча ҳам баланд!

Албатта у Рига шаҳрининг қиёфаси яққол кўриниб турган 80 метр баландликни кўзда тутиб айтган эди. Мен эса ўғлимнинг гапини эшитиб, бу гапнинг бошқа бир маъноси ҳақида ўйланиб қолдим.

Ҳа, бинокор — юксак лавозим. Мана мен 20 йилдан зиёдроқ вақтдан буён кишилар учун уй қураман, шу касбни танлаганимдан бирор марта ҳам афсусланганим йўқ. Янги квартирага кўчиб кираётган кишиларнинг қувончини кўриб, уларнинг миннатдорчилик сўзларини эшитар эканман, ўз ҳаётимни шу меҳнатимсиз тасаввур қилолмайман.

Ҳозир бизнинг бригадамиз меҳмонхонанинг сўнгги қаватида ишламоқда. Бундай бино республикамизда биринчи марта қуриляпти. Шу сабабли ҳар бир бинокор ҳар қандай топшириқни юксак масъулият ҳисси билан бажармоқда. Мутахассислар ҳар куни газобетон блокларининг нақадар аниқ ўрнатилганлигини текшириб турадилар. Чунки бир сантиметр четга чиқиб кетса ҳам қабул қилинмайди. Илгари биз бундай текширишлардан чўчиб турардик. Бирор камчиликка йўл қўйган бўлсак-а, деб ўйлардик. Энди эса блокларни аниқ ўрнатишни пухта ўзлаштириб, тажрибамиз ҳам ортиб қолди.

Бригадамизда 9 киши ишлайди. Ғишт терувчи Григорий Данилович каби ветеранлар ҳам бор. У чинакам уста. Шошилмай, лекин чаққон ишлаётганини кўриб ҳавасингиз келади. Ольгерт Романовский эса билим юртини битириб, ўтган йили келган. Кекса ўртоқларнинг маслаҳатлари ва конкрет ёрдамлари яхши самара берди. Ҳозир Ольгерт топшириқни мунтазам ошириб бажармоқда.

Биз А. Белов бошлиқ ғишт терувчилар бригадаси билан мусобақалашамиз. Улар 12 қаватли уй қуришмоқда. Иш шароитимиз бир хил. Нормани 130 процентга етказиб адо этиш, ишни «яхши» ва «аъло» сифатли бажаришга аҳд қилганмиз. Ўз сўзимизнинг устидан чиқяпмиз. Сменада кўпроқ иш бажариш учун объектга барвақт етиб келамиз ва қоришмани олдиндан тайёрлаб қўямиз. Ҳар бир минутнинг қадрига етамиз.

«Латвия» меҳмонхонаси қурилишида ҳали иш кўп. Йил охиригача барча девор панелларини монтаж қилиб бўлишимиз керак. Бу эса кўп қаватли меҳмонхона қурувчиларининг СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига меҳнат совғаси бўлади.

Я. ЖУНДА,
«Ригастрой» тресты 6-қурилиш бошқармасининг бригадири.

ЛАТВИЯ ССР. Даугава дарёси қирғоғида Рига ГЭСи қад кўтармоқда. Бу объект шу беш йилликда ишга туширилиши керак. ГЭС қурилишида Совет Иттифоқидаги 20 дан ортиқ миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Станция учун материаллар ва ускуналарни Ленинграддаги «Электросила», Запорожьедаги трансформатор заводлари, Минск, Харьков, Свердлов, Львов шаҳарларидаги заводлар — ҳаммаси бўлиб, мамлакатимиздаги 25 корхона етказиб бермоқда. Суратда: шоферлар (чапдан ўнгга) литвалик Бронислав Рауцкис, рус Иван Потешкин ва грузин Сергей Жоджуа. Улар В. И. Ленин номидаги Плявин ГЭСи қурилишида қатнашган эдилар. Ҳозир эса Рига ГЭСи қурилишида илғорлар сафида бормоқдалар.

В. Николаев фотоси, (ТАСС).

ЖАМОАТЧИЛИК ТАЪСИРИ

«Ташсельмаш» заводидан йил бошидан буён (икки қаторлик қилиб ҳисоблаганда) олти мингдан кўпроқ терим машинаси СССРнинг ва чет мамлакатларнинг пахтачилик районларига жўнатилди. Бу эса беш йилликнинг биринчи йилидагига нисбатан қарийб беш юз машина кўпдир. Айни вақтда экспериментал цехда анча мукаммал конструкцияли шу машиналарнинг дастлабки нусхалари ишлаб чиқаришга тайёрланмоқда. Бу янги машиналар совет пахтачилигини ривожлантириш йўлида олға қараб яна бир қадам қўйиш имконини беради.

Заводда эълон қилинган ташкилий ва оммавий-сиёсий ишларнинг кўриги янги техникани муваффақиятли ўзлаштиришга, ишлаб чиқариш ҳажмини кўпайтиришга ёрдам бермоқда. Бу кўрикнинг асосий вазифаси заводдаги барча звеноларнинг яна ҳам пухта ва бир меъёрда ишлашига, ҳар бир меҳнатчининг топшириб қўйилган иш учун шахсий масъулиятини оширишга, меҳнат интизомини ва жамоат тартибини мустаҳкамлашга ёрдам беришдан иборатдир. Заводда кўрик штаби ташкил қилинди. Бу штабда дирекция, партия, касаба союз ва комсомол комитетларининг вакиллари бор.

Штабнинг биринчи мажлисида қуюв, механика ва бошқа цех коллективлари йиғилишлари тўғрисида ахборот бердилар. Бу йиғилишларда СССР ташкил этилган куннинг 50 йиллиги шарафига қабул қилинган мажбуриятларни шараф билан адо этган бригада ва участкаларнинг тажрибаси умумлаштирилган эди. Цех партия ва комсомол ташкилотларининг секретарлари иш вақтини беҳуда ўтказишга қарши қандай кураш олиб борилаётганлиги ҳақида гапириб бердилар. Штаб мажлиси радио орқали бутун заводга эшиттирилди. Бу эшиттиришни минг-минглаб ишчилар тингладилар.

Жамоатчилик кўригида заводдаги барча бўлинмаларнинг коллективлари иштирок этмоқда. Уч сменанинг ҳаммасида ҳар куни беш минутлик суҳбат ўтказилади. Цехлардаги қизил бурчакларда ўтказилаётган сиёсий ахборотлар интизомни мустаҳкамлашга бағишланади. Деворий газеталарнинг махсус сонлари чиқарилди. Бу сонларда тажрибали машинисозлар ёш ишчилар ва ўсмирларни оталиққа олганликлари ҳақида ҳикоя қилинади.

Кадрларнинг жамоатчилик бюроси, «Билим» жамиятининг завод ташкилоти, халқ дружиналари, ўртоқлик судлари ҳам кўрикка қўшилдилар.

Балли баҳо бериш жорий этилди. Бу баҳолар кўрик якунлари чиқарилганда, унинг ғолиблари аниқланганда ҳисобга олинади.

(ЎзТАГ).

ДЕҲЛИДАГИ КЎРГАЗМА УЧУН

«Таштекстильмаш» заводи шу корхонада ишлаб чиқарилган янги машина — «ПК-100» маркали йигириш-пишитиш аппаратини Деҳлига жўнатди. Яқинда кўплаб ишлаб чиқарила бошлаган бу агрегат Ҳиндистон пойтахтида очиладиган Осиё учинчи халқаро ярмаркасида кўрсатилади.

Янги машина ҳозиргача машҳур бўлган «Восток» йигирув-пишитув агрегати асосида яратилди. «Восток» бир жараёнда тўртта операцияни бажарадиган усулда калава ишлаб чиқаради. Янги машинага сўриб оладиган турли приборлар ўрнатилганлиги туфайли пахтани, химиявий толани, шунингдек табиий ипак чиқиндиларини қайта ишлаш мумкин.

«Таштекстильмаш» заводи ишлаб чиқараётган маҳсулот чет элларда ҳам машҳурдир. Завод тамғаси босилган машиналар кўпгина халқаро виставкаларда ҳамиша қатнашиб келмоқда. Бу машиналар учта олтин медалга сазовор бўлди, йигирма бешта давлат фирмалари томонидан сотиб олинди. (ЎзТАГ).

Қорақалпоғистон АССР. Автоном республиканинг илғор чорвадорлари мустаҳкам ем-хашак базаси яратишга киришганлар. Бу йил айниқса Асмантай массивида табиий пичан мўл бўлди. Шу кунларда Беруний, Амударё, Хўжайли районларининг чорвадорлари табиий пичанларга мўл бўлган массивда икки йилга еткулик хашак тайёрлаш учун курашмоқдалар. Хўжайли районидаги колхозлараро бўрдоқичилик базанинг бригадири Бахит Чайаев ва зоотехник Унғарбой Амантаев ўртоқлар табиий хашакнинг мўл бўлганлигидан қувониб туришибди.

Р. Саидов фотоси.

МЎЛ ҲОСИЛ ИШТИЁҚИДА

Оржоникидзе районидаги Киров номли колхознинг Т. Арслонова, Э. Ирисбекова, М. Бойназаров бошлиқ бригадаларида помидор, бодринг ҳосилини териб олиш жадаллик билан олиб бориляпти.

— Ҳозирги кунда, — дейди колхоз агрономи Рихсивой Нурматов, — асосий эътиборни ҳосил йиғимини кучайтириш билан бирга, кечки экинларга ишлов беришга қаратганмиз. Колхоз бўйича 15 гектар кечки сабзи уруғи сепиб, бир текис ундириб олдик. Тожи Арслонова бошлиқ бригада 3 гектар, М. Бойназаров бошлиқ бригада 1,5 гектар, 10- бригадада эса 3 гектар ерга сабзи уруғи сепилди.

Шунингдек колхозда 40 гектар майдонга кечки картошка экилди. 35 гектар майдонга бодринг уруғи ташланди. 85 гектар ерга карам кўчатлари экиляпти.

Улкан ҳосил етказишга бел боғлаган кировликлар бор имкониятларини ишга солмоқдалар.

Ф. ИСАЕВ.
И. РУСТАМОВ.

КОНСЕРВА МУАММОСИ

Урганч консерва заводи қурилиб, фойдаланишга топширилди. Область матлубот жамиятига қарашли бу корхона мева, полиз маҳсулотлари ва сабзавотдан консервалар ишлаб чиқариш, халқнинг озиқ-овқат молларига бўлган эҳтиёжини тўлароқ қондиришга ўз ҳиссасини қўшиши керак эди.

Афсуски, бу ният тўла рўёбга чиқмади. Завод ишга туширилди-ю, бироз вақтдан кейин яна тўхтаб қолди. Кейинчалик консерва заводи Урганч пиво заводининг цехига айлантирилди. Шу бирлашув натижасида пиво-консерва заводи деган корхона ташкил топди.

Шундай қилиб, Урганч пиво-консерва заводида пиво, кондитер цехлари билан бир қаторда, консерва цехи ҳам ташкил этилди. Мустақил корхона сифатида умри узоққа бормаган завод эндиликда цех ҳолатида ҳам тўла қувватда ишламаётир. Бир неча ойдан буён цехда иш тўхтаган. Нега?

Консерва цехининг мудири Р. Усеинов бунинг сабабини қуйидагича изоҳлади:

— «Қозонда бўлса чўмичга чиқар» дегандек, хом ашё бўлса маҳсулот ишлаб чиқарилади. Мева, қовун, сабзавот бўлмагач, цехни ёпишдан бошқа иложимиз қолмади...

Мудирнинг гапида жон бор. Ҳатто ёз ва куз фаслларида ҳам сабзавот, мева етишмаганлиги оқибатида цех тўла қувватда ишламади. Қишда ва баҳор ойларида эса иш бутунлай тўхтади.

Энди консерва цехининг ишлаб чиқариш кўрсаткичларини таҳлил қилиб кўрайлик. Ўтган йили маҳсулот реализация қилиш плани атиги 42 процент бажарилди. Планда кўзда тутилган бир миллион банка ўрнига 420 минг банка консерва ишлаб чиқарилди, холос. Цех йил давомида 110 минг сўм иқтисодий зарар кўрди.

Лойиҳага кўра, цехнинг ишлаб чиқариш қуввати бир кеча-кундузда 35 минг банка консерва тайёрлаши керак эди. Лекин, куз ойларида ҳам кунлик кўрсаткич 1500 — 2000 банкадан ошмади. Хом ашё билан таъминлашдаги узилишлар, техника ва ускуналардан фойдаланиш даражаси пастлиги, иш жараёнлари кўпинча қўл меҳнатига асосланганлиги унумдорликни оширишга тўғоноқ бўлмоқда.

Шундай савол туғилади: консерва цехининг йил бўйи узлуксиз ишлашини таъминлаш учун нима қилмоқ керак?

Бизнингча, бунинг икки асосий шарти бор. Биринчидан корхона қошида сабзавот ва мева омборхоналари қурилиши лозим, уларда ана шу маҳсулотларнинг йил бўйи сақланишини таъминлаш зарур.

1050 тоннага мўлжалланган сабзавотхона, 750 тонна мева сиғадиган омборхона қуриш планлаштирилган, лойиҳалар тайёр. Лекин, қурилиш ишлари ҳануз бошлаб юборилмаётир. Ҳозир заводда мева ва сабзавотни узоқ муддатга сақлаш учун шароит йўқ. Бу ҳол цехнинг бир меъёрда ишлашига имкон бермаётир.

Ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун консерва цехини мутахассис кадрлар билан мустаҳкамлашни тақозо этяпти. Мастер ва технолог штатлари бўш турибди, тўртта ўрнига фақат бир лаборант ишламоқда. Цехда малакали ишчилар етишмайди. Кадрлар масаласини ҳал этмай туриб, ишлаб чиқаришни ривожлантириш ҳақида гап бўлиши мумкин эмас.

Цехнинг узлуксиз ишлашига эришишнинг иккинчи асосий шарти шуки, завод сабзавот ва мева билан доимий равишда етарли миқдорда таъминланиши зарур. Бу масаланинг ҳал этилиши қишлоқ хўжалик ташкилотларига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Тўғри, завод 9 та колхоз ва совхоз билан шартнома тузган. Улар корхонага анча миқдорда мева, сабзавот ва полиз маҳсулотлари етказиб беришмоқчи. Бироқ, цех тўла қувватда ишлай бошласа, шартнома бўйича олинадиган хом ашё катта эҳтиёжни қоплашга урвоқ ҳам бўлмайди. Демак, область хўжаликларида сабзавот, мева ва полиз маҳсулотлари етиштиришни кескин кўпайтириш ҳаёт талаби бўлиб қолди.

Кези келганда, областда боғдорчилик ва сабзавотчиликнинг аҳволи мутлақо қониқарсиз эканлигини айтиб ўтиш керак. Колхоз ва совхозларда 1300 гектарга етар-етмас боғ, 360 гектар узумзор бор, холос. Ўтган йили ҳар гектаридан бори-йўғи 27,3 центнердан узум, 14.3 центнердан мева йиғиб олинди. Сабзавот ва полиз маҳсулотлари кам етиштирилди.

Область хўжаликларида бу йил ҳам сабзавот етиштириш кўнгилдагидек эмас. Боғ-узумзорлар бунёд қилишда етарли эътибор берилмаётир. Бундай аҳволда аҳолининг мевага ва сабзавотга бўлган талабини тўла-тўкис қондириб бўлмайди.

Завод ҳақида бошланган гапнинг қишлоқ хўжалигига келиб тақалиши бежиз эмас. Колхоз ва совхозлар корхона билан тузилган шартномани тўла адо этишга ҳозирданоқ замин яратишлари лозим.

Урганч пиво-консерва заводининг директори М. Қодиров, бош инженери Ж. Тангриев ўртоқларга келсак, улар консерва цехини тўла қувватда ишлатиш, ундан иқтисодий зарар кўрилишига барҳам бериш чораларини кўрмаётирлар. Область матлубот жамиятидаги масъул ўртоқлар эса, бошланган ишни охирига етказишга ва консерва ишлаб чиқаришни йўлга қўйишга бефарқ қараб келишмоқда. Халқнинг консерва маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини қондириш борасида йўл қўйиб келинаётган бундай масъулиятсизликка қатъий хотима берилиши лозим.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Танқид ва тақриз

ДАВР ТАҚОЗОСИ

Социалистик хўжалигимизни кўп йилларга етадиган минерал хом ашё базаси билан таъминлаш, битмас-туганмас хазиналарни тезлик билан излаб топиш ишлари геологларимиз зиммасига юклатилган. Замонавий техника билан қуролланган геологлар ер пўстининг тобора чуқур жойларида яшириниб ётган маъданларни излаб топишга бел боғлаганлар. Бу ишда контопарлар геофизика, геохимия ва сейсмология фанлари ютуқларидан фойдаланмоқдалар. Бинобарин, мураккаб техникани бошқара оладиган кадрларга ҳам талаб йил сайин ортиб боряпти. Бу эса ўз навбатида геолог мутахассислар тайёрловчи олий ўқув юртлари олдига катта вазифалар қўймоқда. Бу, фан ва техника ютуқлари асосида тайёрланган дарсликларни тақозо этади.

Бу борада ТошДУ профессори О. И. Исломов ва катта ўқитувчи Ш. Шораҳмедовлар томонидан ёзилган «Умумий геология дарслиги»[1]нинг босмадан чиқиши қувонарли ҳолдир. Чунки бундай китоб республикамиз тарихида биринчи марта ўзбек тилида ёзилган.

Ушбу дарслик муаллифларнинг кўп йиллик илмий-педагогик изланишлари самараси бўлиб, программалик тузилиши ва назарий-методик принципларнинг пухта ва изчиллиги жиҳатидан кўпгина қулайликларга эга. Шунингдек, муаллифлар назарий билимларни тушунтиришда кўплаб маҳаллий фото-иллюстратив материаллардан фойдаланганлар. Ўқув программасига мослаб тузилганлиги ҳам дарсликнинг илмий қимматини бирмунча оширган. Дарсликнинг қиммати шундаки, унда курс давомида ўзлаштирилиши зарур бўлган мавзулар ҳар тарафлама ёритилган.

Дарсликнинг «Геология фани тарихидан» қисмида ибтидоий жамият давридан ҳозиргача бўлган геологик маълумотлар тушунарли ва тўла баён этилган. Айниқса X—XI асрларда яшаган ўзбек мутафаккирларидан Абу Райҳон Беруний, Абу Али ибн-Сино ва бошқаларнинг геология фани соҳасида қилган ишлари биринчи марта тўлиқ ўз аксини топган. «Ернинг физик-химик хоссалари, тоғ жинслари ва уларнинг таркибий қисми» боби минералларга бағишланган. Бу бобда лаборатория машғулотларининг аҳамияти, уларни ўтказиш йўллари аниқ кўрсатиб берилган. Жумладан, ер қобиғини ташкил этувчи магматик, чўкинди ва метаморфик (ўзгарган) жинсларнинг структураси, текетураси ва уларни аниқлаш жадваллари кўпгина қулайликларга эга. Бу рисола умумий геология бўйича яратилган биринчи ўзбек тилидаги дарслик бўлиб, Ўзбекистон, умуман, Ўрта Осиё геологиясига оид маҳаллий материаллар билан ҳам бойитилган. Дарслик муаллифлари асарда фақат геологиянинг бу мураккаб соҳасини илмий асослаш билан чегараланиб қолмасдан, материалларнинг талабалар учун ҳам қулай бўлишига катта эътибор берганлар. Бу, конкрет ва аниқ мисолларни танлашда, олий мактаб программалари талабига мос ибора ва ўзбек тилидаги сўзларни топиб ишлатишда, тил соддалигида ёркинроқ ўз аксини топган.

Ернинг мутлоқ ёшини аниқлаш усули бутунлай маҳаллий материаллар асосида ёритилган. Бунда авторлар Ленин мукофоти лауреати Н. Х. Ҳамробоев ва олим Ф. Асқаровларнинг илмий асарларидан ижодий фойдаланганлар. Ернинг мутлоқ ёшини аниқлашнинг радиактив, уран-қўрғошинли, калий-аргонли методларига тўлиқ характеристика берилган. Шунингдек, муаллифлар ғарбий Ўзбекистондаги магматик жинсларнинг геологик схемасини келтирган. Бу эса шу районда ишловчи геологлар учун муҳим материалдир. Лёссимон жинслар хоссаси, уларнинг ҳосил бўлиши ва халқ хўжалигидаги аҳамияти олим-академик Ғ. Мавлонов материаллари асосида ёзилган.

Дарсликнинг «Динамик геология» қисмида ер қобиғининг нураган қисми ва унда ҳосил бўладиган фойдали қазилмалар (гилмоя, каолин, боксит) мукаммал баён этилган. Бу бобда Ўрта Осиё материаллари тўлиқ ўз аксини топган. Шамолнинг геологик иши, вақтинча ва доимий оқар сувларнинг Ўзбекистон тоғлик ва текислик районларидаги геологик иши Сирдарё, Амударё ва Зарафшон дарёлари мисолида таҳлил қилинган. Денгиз, кўл, ботқоқлик, шунингдек, музликларнинг геологик ишларини тасвирлашда авторларнинг маҳаллий материаллардан максимал фойдаланганлиги яққол кўзга ташланади. Бунда Ўзбекистон ер ости сувлари ва артезиан қудуқлари тўғрисида мукаммал маълумот берилган.

Китобда «эндодинамик жараён»га ҳам кенг тўхталган. Бурмаланган тоғликлар, қадимий вулқонлар, Тошкент зилзиласи ва унинг сабаблари эндодинамик жараёнларга боғлаб ёзилган.

Дарслик баён этилган афзалликлар билан бир қаторда, айрим камчиликлардан ҳам холи эмас. Масалан, баъзи мавзулар ўз ўрнида эмас. Жумладан, музликнинг геологик иши мавзуси атмосфера ёғин-сочинлари мавзуидан кейин берилиши керак. «Ер пўстининг ривожланиши» мавзуида илова қилинган схемаларни кўпроқ келтириш керак эди. Кимёвий формулаларда баъзи хатоликларга йўл қўйилган, услуб камчиликлари ҳам учрайди.

Булардан ташқари китобда минерал ва тоғ жинси нима, деган таъриф келтирилмаган. Рўйхати берилган минералларнинг, умуман, таърифи йўқ. Магматик тоғ жинсини тасвирлаш ҳам тўла эмас. Китобнинг 82-бетида «Ер пўстининг...» деган иборани ер қобиғи, деб қўлланиш мақсадга мувофиқдир.

«Геологик текшириш методлари ҳақида умумий тушунча» салкам 20 бетда баён қилинган. Бизнингча, бу жуда кўп. Чунки, бу борада махсус курслар, яъни геологик фанлар мавжуд. Бу ерда геология фанининг ривожланиши учун уч метод: кузатиш, тажриба ва илмий хулоса ясаш усулларини келтириб ўтишнинг ўзи кифоя қилади. Шунингдек, ер ости сувларининг физик ҳолати, ҳамда уларнинг вертикал жойланишига қараб қандай турларга бўлиниши айтилмаган. Ер ости сувларининг тупроқ шўрланиши ва ботқоқланишидаги аҳамияти ҳам яхши ёритилмаган.

Юқорида айтилган камчиликлар китобнинг умумий мазмунига айтарли путур етказмайди. Биринчи марта ўзбек тилида геология курсидан китоб чоп этилганлиги қувонарлидир.

М. АҲМАДЖОНОВ,
В. ҒОФУРОВ,
геология-минералогия фанлари докторлари.
А. АБДУЛЛАХЎЖАЕВ,
М. ҚОДИРОВ,
геология-минералогия фанлари кандидатлари.

[1] О. И. Исломов, Ш. Ш. Шораҳмедов, «Умумий геология», «Ўқитувчи» нашриёти. Тошкент — 1971 й. Масъул редактор: геология-минералогия фанлари доктори М. З. Зокиров.

СОВЕТЛАР МАМЛАКАТИДА

СУТНИ МАШИНАДА СОҒИШ УСТАСИ

ОЛМАОТА. «Олмаота» совхозининг сут соғувчиси Малина Зеель машинада сут соғиш устаси эканлигини исботлаб, чемпион бўлди. Қозоғистон чорвачилик илмий-текшириш институтининг тажриба хўжалигида ўтказилган республика конкурсида у юз баллдан 99,8 балл олишга эришди, «Волга» установкасида сут соққан 36 ёшли аёл юқори кўрсаткичга эришди, соғиб олган сути сифат жиҳатидан яхши. Зеелнинг фермада ишлаётганига етти йил бўлди, конкурсга қатнашган 33 нафар сут соғувчининг бирортаси ҳам унга тенг кела олмади. Қарағандадаги Энгельс номли совхознинг ёш механизатори Виктор Окс иккинчи ўринни эгаллади.

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ

КРАСНОДАР. Кубань механизаторлари кузги ғалланинг иккинчи миллион гектарини ўришга киришдилар. Куннинг исиб кетиши ғаллани ўриб-йиғиб ва янчишни тез суръатларда олиб бориш имконини бераётир. Қарийб 900 минг гектар майдондаги ўриб олинган ғалла янчиб олинди.

Янги ҳосил элеваторларга кеча-ю кундуз келтирилиб турибди. Ҳозиргача давлат омборларига 800 минг тоннадан зиёд дон топширилди.

ГУЛЧЕҲРАНИНГ ГАЗЛАМАСИ

ДУШАНБА. «Тожикистон» бирлашмасига қарашли 2, шойи тўқиш фабрикасининг тўқувчиси Гулчеҳра Тоғаева беш йилликнинг иккинчи йили топшириғини бажарди: йил бошидан бери вискоза ва табиий шойидан ўн икки минг метрдан ортиқ газлама тўқилди. Гулчеҳра нормадаги уч ўрнига тўртта тўқув станогини бошқаради. Ҳозир у бешинчисини ўзлаштирмоқда.

Беш йилликни муддатидан илгари — уч йилда бажариш ташаббускори Г. Тоғаеванинг издошлари Тожикистонда кун сайин кўпайиб бормоқда. Беш юздан ортиқ тўқувчи ўз мажбуриятларини қайта кўриб чиқиб, бу қимматли ташаббусга қўшилди. (ТАСС).

ШОГИРДЛАРНИ РАНЖИТГАН «УСТОЗ»ЛАР

ФЕЛЬЕТОН

— Ёзинг, жон ака! Бу аттестатга ўн йил деганда аранг эришсам-у, шуниям тўғри ёзиб беришмаса-я! Ўн йилда озмунча меҳнат қилдимми?! Ишонмасангиз, Самарқанд область, Булунғур райони, 15-мактабдаги устозларимдан сўранг. Мен ўша ерда ўқиганман. Афсус, аттестатимни тўлдирган кимсанинг қаерда ўқиганлигини билолмай гарангман. Бир варағига: «Абдусатарович Ачилов Тохирга», иккинчи бетига эса «Абдусатарову Ачилов Тоҳиру». — деб нақш этибди. Ўқиб хайрон бўлиб қолдим. Тавба, мен кимман? Очиловми, Абдусатто747ровми? Ёзинг ака, ана шундай қизиқ ҳангомани ёзмасангиз, нимани ёзасиз?

— Эй, Тоҳиржон ука! Қўй, кўп ғам еяверма. Кечагина қўлига олган етуклик аттестатидан талай чатоқлик чиқиб, институтда ўқиш учун ҳужжат топшира олмай сарсон бўлиб юрган фақат сенми? Йўқ, улар анча-мунча. Сени ёзадиган бўлсам, улар ҳам: «Мени ёзинг, ака», деб ҳарҳаша қилишади-да. Мана, Тошпўлат Маматов. Сирдарё область, Фориш районидаги 6-мактабда ўқиган. Синф раҳбари Очил Довилов аттестатига бир бошқа, характеристикага яна бир бошқа имзо қўйибди. Шу сабабли Тошпўлат ҳужжатларини ўқув юрти қабул комиссиясига топширолмади. Ана шу ҳақда ёзиб: «Ҳурматли Очил Довилов, имзо қўйсангиз, бир хил қилиб қўйинг-да», десам бўлмайдими?

Тоҳиржон ука! Қорақалпоғистоннинг Тўрткўл районидаги 29-мактабни битирган Қурбонбой Матмуродов ҳам сендан баттар хуноб. Негаки, устозлари унга берилган аттестатга ҳар хил сиёҳда қўл қўйиб юборишибди. Мактаб директори Ражаббой Полвоновга: «Азизим, аттестатни кимга тўлдиртирган эдингиз? Инструкцияга риоя қилсангизлар бўлмасмиди?» дейишга ҳаққим йўқми?

Андижон шаҳридаги 22-мактабда ўқиган Нуриддин Исомиддиновнинг исми аттестатига хато ёзилибди. Ҳурматли директор Ҳамидулла Хўжаев эса кўрибми-кўрмайми, имзо қўйиб юбораверибди. Самарқанд область, Пайариқ районидаги 40-мактаб директори Ваҳоб Абдураҳмонов эса ўқувчиларга берилган аттестатларга дурустроқ муҳр боса олмабди. Бунинг оқибатида мактабнинг Мамаражаб Тошбоев сингари қатор ўқувчилари ўқиш учун тегишли жойларга ҳужжат топширолмай овора.

Ё бўлмаса, тенгдошинг Орзиқул Қорлиевни кўр. Не умидлар билан Қашқадарё областининг Ульянов районидаги 11-мактабдан Тошкентга келган бу йигит аттестатидаги муҳр ноаниқлиги сабабли ўқишга ҳужжат топширолмай сарсон. Сурхондарё областининг Сариосиё районидаги 52-мактабни битирган Исмоил Мингпўлатовнинг аттестатига исмини паспортига мос келтириб ёзиб беришмабди. Тошкент шаҳридаги 12-мактабни тугатган Икром Исаевнинг аттестатига муҳр нотўғри қўйилган. Тошкент область, Оржоникидзе районидаги 4-ишчи-ёшлар мактаби томонидан Нурмат Қурбонқулов номига берилган аттестатда эса илмий мудирнинг имзоси йўқ. Тоҳиржон, мана шу ўртоқларинг ҳам сен каби махсус ўқув юртларига ҳужжат топширолмай овора-ку! Шулар ҳақида ёзсам бўлмайдими?

Энди, бир маслаҳат, Тоҳиржон ука. Ўзбекистон ССР Маориф министрлигига тегина учраш. Сен ва сенга ўхшаган аттестатида чатоқлик чиқиб қолганларга шу жойда ёрдам беришади. Бу ерда Софья Сергеевна Хачиянс деган бир опа бор. У киши министрлик мактаблар бошқармасининг инспектори. Ишлаб чарчамайди, бечора! Ёки чарчаса ҳам ҳеч кимга сездирмайди.

Масалан, биргина 24 июль куни соат 11 гача Софья Сергеевна қабулига юзга яқин йигит-қиз келди. Ҳаммасининг етуклик аттестатида қандайдир чатоқликлар юз берган. Опа уларга ҳужжат тўғрилаб бериши керак. Тоҳиржон, сен ҳам шу кишига учраш. Зора аттестатингдаги фамилия тўғри ёзилиб қолса! Лекин Маориф министрлиги ҳовлисига тонг отмаёқ боришни асло унутма. Агар бир оз кечикиб қолгудек бўлсанг, навбатнинг охирига тушиб, беш-олти кун шу ерда яна сарсон-саргардон бўлишинг ҳеч гап эмас.

Тоҳиржон, мен бу ерда муболаға қилаётганим йўқ. Самарқанд область, Иштихон районидаги 8-мактабни битирган Воҳиддин Усмонов аттестатига исми чатоқ ёзилиб қолганлиги учун эрталаб соат саккизларда бу ерга келган экан, аранг 53-навбатга ёзилибди. Хўш, айтчи, шулар ҳақида ҳам ёзсам бўлмайдими?

Ука, қатор мактаблардаги айрим шахсларнинг саводсизлиги ёки чаласаводлиги, ҳужжат тўлатишдек нозик ишга ўта масъулиятсизлик билан қараши оқибатида сен қатори бир талай ўртоқларинг қабул комиссиялари олдида хижолат бўлиб юрган экан, асло ғам ема. Сизларга икки қўллаб топширилган етуклик аттестатларидаги хато ва камчиликлар тез кунда тузатилади. Буни фақат сен билан биз эмас Ўзбекистон ССР Маориф министрлигидаги масъул ўртоқлар ҳам ўйлаб кўришади.

Кел, Тоҳиржон, шундай бўлгач, чаласаводлик билан тўлдирилган аттестатлар-у, бундай «арзимас» хатоликка йўл қўйиб, шогирдларини ранжитиб қўйган «устозлар» ҳақида бирор сўз ҳам ёзмай қўя қолайлик. Негаки, янги ўқув йили бошлангунича ҳали анча вақт бор. Ўшанга қадар ўз саводларини чиқариб олишар, ё бўлмаса саводларини чиқариб қўядиган мураббийлар топилиб қолар.

Усмон ЮСУПОВ.

Ҳар касбнинг гашти бор

ОВ ЗАВҚИ

Балиқ овининг ўзига яраша гашти бор. Табиатга маҳлиё этиб, жисмоний бақувват қилади. Бундай ҳордиқ чиқариш учун республикамизда катта имкониятлар мавжуд. Ўзбекистонда балиқ ови мавсуми бошланди.

Жуда кўп жойларда балиқ овлаш завқини суриш мумкин. Арнасой сувларида биргина ов эмас кемада сузишни ўрганса ҳам бўлади. Тоғ-тошлардан тушаётган тезоқар сувларда судак, оққайроқ балиқлари сапчияпти. Фарғона сойларида, булоқ сувларида сузаётган тўда-тўда сазанлар ақлни олиб қочади. Сирдарё ва Амударё балиқларини айтмайсизми? Чордаранинг одам бўйи келадиган оқ балиғи неча бор қўлдан қочиб, овчиларни сарсон қилади.

Арнасойда кема базаси ташкил қилинган. Меҳмонхона ва ошхона тикланди. Чордара сув ҳавзасида овчилар дам оладиган алоҳида уйлар қад кўтарган. Сув бўйида пляжлар бор.

Тошкентликлар ёйилиб оқаётган Чирчиқ дарёсининг сувида балиқ овлаб, иссиқ қумида қуёшдан баҳра олса бўлади.

Балиқ овлашга келган ёшларга бир-икки маслаҳат: Балиқ ови жой танлашга, балиққа берилаётган овқатга боғлиқ. Судак — балиқларнинг гўзали. У суви саёз жойларда, қамишзорларда, ўйдим-чуқурларда мудраб сузади. Эрта саҳарда ва кечқурун яхши овланади. Ҳаво булут вақтларда спинингли қармоқ билан ушланади. Сазан туби балчиқ сувларда кўп учрайди. Эрталаб соат 9-10 ларда қармоққа яхши тушади. Емиш танламайди. Айниқса сўк, сули бўтқалари, хамир, жўхори, кунжара, чигиртка ва чувалчангга яхши келади.

Балиқлар хушёр жонивор бўлгани учун ҳар қандай овоз, ҳид, ҳатто одамнинг соясидан ҳам қўрқадилар. Балиқ овига келган жойда шовқин солиш, қуёш нури тушадиган томонда туриб балиқ овлаш, чекиш мумкин эмас. Балиқ овлайдиган қармоғингиз қанчалик ўткир, учли бўлса шунча яхши. Яна балиқ овчиларига бир маслаҳат: Ов қоидаларини бузманг. Қоидабузарларни давлат инспекторларига топширинг.

Н. ПОПОВ,
«Узбекрибвод» бошқармасининг давлат инспектори.

ИҚТИСОДИЙ БИЛИМЛАР—ҲАММАГА!

Иқтисодий таълим системасидаги янги ўқув йили иқтисодни оммавий ўрганиш йили бўлади. Корхона ва қурилишларнинг кўпчилик директорлари ва бош мутахассислари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари, ўрта бошқариш звеносининг раҳбарлари — инженерлар, агрономлар, зоотехникларнинг 30-40 проценти, ишчи ва колхозчиларнинг 20 проценти иқтисодий мактаб ва семинарларда, партия ва комсомол маорифи системасида, коммунистик меҳнат мактаблари ва халқ университетларида, малакани ошириш курсларида ўқишни бошлайдилар.

Ҳозир янги ўқув йилига тайёргарлик кенг авж олдириб юборилди. Маълумки, бу ўқув йили республикамизда ноябрь ойидан бошланади. Наманган ва Хоразм область партия комитетлари иқтисодий мактаб раҳбарларининг ўн кунлик ўқувини бошлади.

Урганчдаги семинарда колхоз, совхоз ва корхоналарнинг экономистлари, инженерлари, бухгалтерлари — халқ хўжалиги мутахассисларидан салкам 300 киши қатнашди. Улар ўзлари хизмат қилаётган меҳнат коллективларида иқтисодий таълимдан дарс беришади. Ҳаммаси бўлиб областдаги иқтисодий мактаб раҳбарларидан 830 киши бу йил ўқиш бошлангунга қадар қайта тайёргарликдан ўтади. Улар курсни битиргандан кейин имтиҳонлар топширишади.

Наманган областидаги курсларда 900 дан ортиқ киши иқтисодий таълим беришнинг бошланғич, ўрта ва олий звеноларида ўқитиш ва ташкилотчилик ишлари кўникмасини олишади. Курсларда корхоналарнинг раҳбарлари ва бош мутахассислари, пединститут олимлари, область муассасаларининг ходимлари дарс беришмоқда. Жумладан, пединститутнинг сиёсий иқтисод ўқитувчиси П. М. Бронштейн, область план бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Л. Г. Чуканова, пахта тозалаш заводи план бўлимининг бошлиғи И. К. Казанбаев, тикув фабрикасининг директори Д. Воҳидовлар лекция ва докладлар билан чиқишди. Педагогика фанлари кандидати А. Асқаровнинг бошқаришнинг социал-психологик проблемалари ҳақида ўқиган лекцияси тингловчиларда катта қизиқиш уйғотди.

Г. ПАВЛОВ.

К. ВАЛЬДХАЙМНИНГ МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

НЬЮ-ЙОРК, 25 июль. (ТАСС). Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош секретари К. Вальдхайм СССРга қилган сафаридан қайтиб келганидан кейин матбуот конференциясида қуйидагиларни айтди: совет раҳбарлари билан суҳбатлашганимдан кейин СССР ҳукумати халқаро кескинликни юмшатишга астойдил интилаётганлигига ва халқаро вазиятни соғломлаштириш учун бутун чоралар билан ёрдам беришга тайёр эканлигига ишонч ҳосил қилдим.

К. Вальдхайм Совет Иттифоқи ва Америка раҳбарларининг яқинда олиб борган музокаралари, шунингдек Ғарбий Берлин хусусидаги битим ва Шимолий Корея ҳамда Жанубий Корея ҳукуматларининг ўзаро муносабатларни нормаллаштириш тўғрисидаги битими муҳим воқеалар эканлигини таъкидлаб, бу ҳол халқаро кескинликни юмшатишга ёрдам беради, деди ва шу билан бирга Вьетнам ва Яқин Шарқда давом этаётган можаролар хатарли эканлигини уқтириб ўтди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош секретари Америка авиациясининг Вьетнам Демократик Республикасидаги ирригация иншоотларини бомбардимон қилаётганлигини қатъиян қоралади ва менинг қўлимда бўлган маълумотлар дамбаларнинг вайрон қилиниши натижаси талайгина территорияда сув тошиб, граждан аҳоли ўртасида кўп киши қурбон бўлишини кўрсатади, деди. «Мен бундай бомбардимонларни қоралаб келдим ва ҳозир ҳам қоралайман. Қўшма Штатларга яна мурожаат қилиб, уни ана шу бомбардимонларни дарҳол тўхтатишга даъват этаман», — деди у.

Сўнгра К. Вальдхайм қуйидагиларни таъкидлаб ўтди: Яқин Шарқдаги вазият мураккаблигича қолмоқда ва можарони бартараф қилиш учун зўр бериб ҳаракат қилишни давом эттиришни талаб қилади.

К. Вальдхайм Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош секретарининг Яқин Шарқдаги махсус вакили Г. Ярринг ўз миссиясини яна бошлаш учун август ойининг бошларида Нью-Йоркка қайтиб келади, деди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош секретари ҳар иккала герман давлатини Бирлашган Миллатлар Ташкилотига тезроқ қабул қилиш кераклигини айтди. У Шимолий Ирландиядаги воқеалардан жиддий ташвишланаётганлигини билдирди.

К. Вальдхайм Намибиядаги аҳволга тўхталиб, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти «Жанубий Африка Республикасининг Намибия территориясини парчалаб юборишга қаратилган ҳеч қандай ҳаракатларини қонуний ҳаракат деб ҳисоблай олмайди», деб уқтириб ўтди.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

ЕР ЮЗИНИНГ ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА

Совет фани ва техникасининг янги муваффақиятига жаҳон матбуоти катта эътибор бермоқда. Планеталараро «Венера-8» автомат станциясининг парвози муваффақиятли тугалланиб, ичига илмий аппаратлар ўрнатилган туширилувчи аппарат Венера юзасига оҳиста қўндирилди.

Улан-Батор телевидениесининг таъкидлаб ўтишича, туширилувчи аппаратнинг Венерага оҳиста қўндирилганлиги Совет Иттифоқида космик фазони ва самовий жисмларни аниқ мақсадни кўзлаб изчиллик билан илмий тадқиқ қилиш натижаси бўлди.

«Ердан юборилган аппарат Венера юзасига яна қўнди, — деб ёзади Болгарияда чиқадиган «Народна младеж» газетаси. — Сеҳрли сайёра юзасига аппарат аниқ қўндирилганлиги учувчисиз учадиган аппаратлар ёрдамида қуёш системасини ўрганиш юзасидан тузилган совет космик программасининг яна бир ажойиб эксперименти бўлди.

Франциядаги газеталар планеталараро «Венера-8» автомат станциясининг парвози муваффақиятли тугаллангантлигини қизиқиб шарҳламоқда. «Совет олимлари, деб ёзади «Юманите» газетаси, бу аппаратни маҳорат билан жуда аниқ қўндириб, шу тариқа илм-фан ва кашфиётчиликнинг юксак савиясини намойиш қилиб кўрсатдилар». «Фигаро» газетаси «Венера-8»нинг парвозини фан соҳасидаги жасорат деб атайди.

«Самовий Зуҳро ниқоби бир оз кўтарилгач, инсоният бу сайёра тўғрисидаги гумон гапларни бир чеккага қўйиб илмий маълумотлар ола бошлади», — деб ёзади Швециядаги «Афтонбладет» газетаси.

Японияда чиқадиган «Иомиури» газетаси бундай деб ёзади: «Совет Иттифоқи афсонавий Венера планетасини тадқиқ қилишда анча илгарилаб кетди».

«Венера-8» планеталараро автомат станциясининг парвози тугалланиб, совет фани ва техникаси янги муваффақиятга эришганлигини Қоҳира матбуоти батафсил ёритмоқда.

*

ЧЕХОСЛОВАКИЯ. Қадимий Прага ҳали ҳам ўзининг гўзаллиги билан ҳаммани мафтун этади. Влтава дарёси қирғоқларидаги тепаликлар устида юксалган бу шаҳар ўзига хос кўркам ва муҳташам.

ЧТК — ТАСС фотоси.

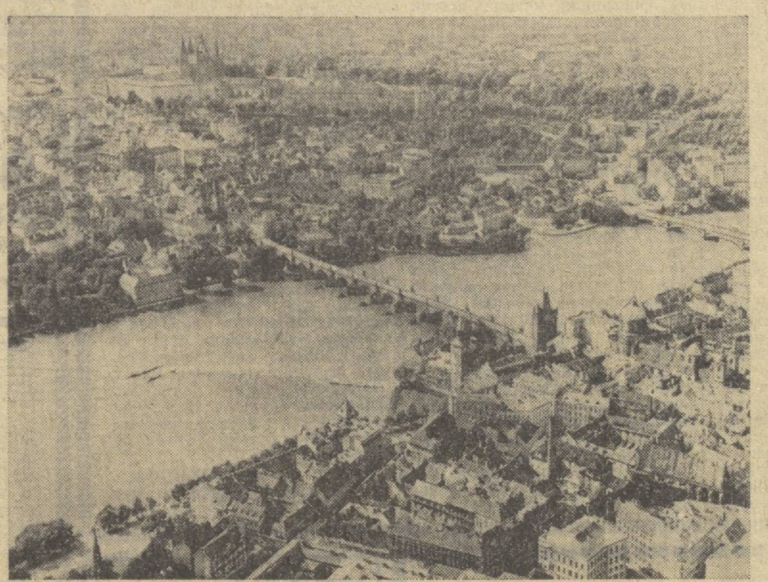

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

✦ ВАРШАВА, 24. Дзялошинадаги «Варта» цемент заводи бинокорлик материаллари ишлаб чиқарувчи илғор корхоналардан ҳисобланади. Шу комбинатнинг кўпгина ходимлари ишлаб чиқаришдаги муваффақиятлари учун орден ва медаллар билан мукофотланган. Бу йил «Варта» коллективи мамлакатга 1 миллион 160 минг тонна юқори сифатли цемент беради, шундан 80 минг тоннаси плandan ташқари ишлаб чиқарилади.

✦ БУДАПЕШТ, 24. Август ойида Венгрия пойтахтида ўтказиладиган биринчи жаҳон вино конкурсида винонинг 1300 дан ортиқ нави қатнашади. Бу ерда бўлиб ўтган матбуот конференциясида конкурсда дунёнинг 34 мамлакати, шу жумладан Совет Иттифоқи ҳам қатнашажаги маълум қилинди.

Конкурс ўтказилаётган пайтнинг ўзида Будапештда узумчилик ва виночилик халқаро виставкаси ҳам очилади, виночилик масалаларига бағишланган илмий сессия ўтказилади. Биринчи жаҳон вино конкурсига атаб Венгрия почтаси туркумли маркалар чиқармоқда.

✦ БЕЛГРАД, 24. Югославиядагина эмас, чет элларда ҳам танилган «Треска» мебель комбинати составидаги 40 тадан ортиқ корхона ёнига яна бир фабрика қўшилди. Македониядаги Кавадар шаҳрида қипиқ-панель плиталар ишлаб чиқарувчи корхона ишга туширилди.

«Треска» комбинатининг ишлаб чиқариш маркази Македония пойтахти — Скопледа бўлиб, мамлакатнинг деярли ҳамма республикаларида филиаллари бор. Югославиялик оила комбинатда тайёрланган стандарт уйни сотиб олиб, уни шу комбинатнинг ўзи ишлаб чиқарган мебель билан тўла-тўкис жиҳозлаши мумкин. Комбинат хилма-хил маҳсулотлари: ошхона ва ётоқхона гарнитурлари, ўчоқбоши ва идора мебели ишлаб чиқаради.

ВАШИНГТОН. АҚШда молиявий қийинчиликлар авж олмоқда. Молия министри Шульцнинг ўтган молия йилида федерал ҳукумат бюджетининг дефицити 23 миллиард долларни ташкил этганлиги тўғрисидаги ахбороти буни исбот қилади. Иқтисодий обзорчиларнинг таъкидлаб кўрсатишича, бундай дефицит асосан экономикадаги турғунлик натижасида юзага келган. Шульц матбуот конференциясида гапириб, шу молия йилида бюджет дефицити 27 миллиард долларгача кўпайиши мумкин, деб тан олди.

(ТАСС).

УРУШДАН НОРОЗИЛИК

ВАШИНГТОН, 25 июль. (ТАСС). Америка сенатида АҚШнинг Шарқи-Жанубий Осиёдаги агрессиясини тезроқ тўхтатишга қаратилган қонун лойиҳалари узил-кесил муҳокама қилина бошланди. Ана шу лойиҳаларнинг муҳокамага қўйилганлиги Америка жамоатчилиги орасидагина эмас, балки мамлакатнинг қонун чиқарувчи олий органи аъзолари орасида ҳам АҚШнинг Ҳинди-Хитойда олиб бораётган урушидан норозилик кучайиб бораётганлигини исбот қилади.

Урушга қарши қаратилган учта қонун лойиҳаси сенат муҳокамасига тақдим этилди. Демократик кўпчиликнинг раҳбари М. Мэнсфилд, сенаторлардан Г. Кэннон ва Ж. Купер бу лойиҳаларни чет элларга ёрдам тўғрисидаги қонун лойиҳасига киритиладиган тузатиш шаклида тақдим этдилар.

ОЛЬСТЕР: ЗЎРАВОНЛИК АВЖ ОЛДИРИЛМОҚДА

Ольстердаги аҳвол жуда мушкуллашганлиги муносабати билан Британия матбуоти шу кунларда гражданлар уруши бошланишининг реал хавфи тўғрисида ёза бошлади. Протестант мазҳабидаги экстремистларнинг ҳаддан ошган тўдалари католик мазҳабидаги аҳолининг энг камбағал табақаларига игвогарона ҳужумлар қилаётганлиги ва инглиз қўшинлари бунга йўл қўйиб бераётганлиги натижасида вазият бениҳоя чигаллашди.

Протестант экстремистларнинг «Ольстерни мудофаа қилиш уюшмаси» деган ном билан машҳур бўлган қуролли отрядлари ошкора ҳаракат қила бошлаганлиги Шимолий Ирландияни гражданлар уруши ёқасига келтириб қўйди. Бу уюшма ҳақиқатда қурол-яроғлар ва асбоб-анжомлар билан бекам-кўст таъминланган мунтазам армиянинг ўзгинасидир. Унинг сафида 70 минг киши бўлиб, Шимолий Ирландияни оккупация қилиб олган Англия қўшинлари уларни қўллаб-қувватламоқда.

«Ольстерни мудофаа қилиш уюшмаси»нинг фашист газандалари католик аҳолига қарши қуролли игвогарликлар қилганликлари натижасида Ольстер пойтахти — Белфастда қонли тўқнашувлар содир бўлмоқда. Ольстердаги катталиги жиҳатидан иккинчи шаҳар Деррининг деярли бутун маркази вайронага айланди. Июль ойининг етти куни давомидагина 33 киши ўқ тегиб ўлди.

Ольстерда юнионистлар парламенти тарқатиб юборилиб, Лондоннинг «бевосита идора усули» жорий қилинганидан кейин Англия ҳукумати католиклардан иборат озчилик билан тилёғламалик қилишни бир чеккага улоқтириб ташлаб, зўравонликка зўр бераётганлигини Ольстердаги кейинги воқеалар кўрсатиб берди. Англия ҳукумати юборган 17 минг кишилик армия ана шу «автоном вилоят»даги турмушнинг ярим мустамлакачилик тарздаги укладида бирон бир ўзгариш қилинишига йўл қўймасликка ҳаракат қилмоқда. Шу вилоятдаги аҳолининг учдан бир қисмини ташкил қилувчи католиклар иккинчи сорт гражданлар аҳволига солиб қўйилган.

Шимолий Ирландия ишлари билан шуғулланувчи министр Уайтлоунинг яқинда умум палатасида сўзлаган нутқи ҳам ана шуни кўрсатиб турибди. У: Англия ҳукумати Ольстерда «тартиб» ўрнатиш учун «зўр қатъият ва қаттиққўллик билан» ҳаракат қила беради, деган гапни ошкора айтди. Католик аҳолининг энг камбағал табақалари қотилларнинг «қаттиққўллиги» нимадан иборат эканлигини ўз тажрибаларида яхши билиб олдилар. Ольстернинг 7 мингга яқин аҳолиси инглиз қўшинларининг қонли террори дастидан ўз юртларидан бош олиб, қўшни Ирландия республикасига қочишга мажбур бўлди. Қочқинлар оқими кўпайиб бормоқда.

Лекин Лондон энг шафқатсиз жабр-зулм ёрдамида ҳам Ольстерда гражданлик ҳуқуқлари учун бошланган ҳаракатни тўхтатиб қола олмайди. Британия мустамлакачилари ўз қўшинларини Ольстердан олиб чиқиб кетиб, Шимолий Ирландиядаги бутун аҳолига, аввало энг эзилган ва ҳуқуқсиз католик озчиликка демократик эркинликлар ва тенг ҳуқуқлар берган тақдирдагина Шимолий Ирландия проблемаси одилона бартараф этилиши мумкин.

В. ПОЛИКАРПОВ. (ТАСС).

СЎЛ КУЧЛАР ҒАЛАБАСИ

САНТЬЯГО, 24 июль. (ТАСС). Чилидаги энг катта касаба союз бирлашмаси — Меҳнаткашлар бирлашган касаба союз марказининг янги сайланган раҳбарлиги ўз вазифаларини бажаришга киришди. Меҳнаткашлар бирлашган касаба союз маркази миллий сайлов комиссиясининг раиси Линкоян Барриоснинг айтишича, касаба союз марказининг миллий раҳбар кенгашида ҳам, шунингдек вилоятлардаги кенгашларда ҳам халқ бирлиги партияларининг вакиллари кўпчилик раҳбарлик лавозимларини олдилар.

Жумладан, касаба союз марказининг миллий раҳбар кенгашига Чили Коммунистик партиясидан 18 маслаҳатчи ва 6 ўринбосар киритилди.

Коммунист Луис Фигероа сурункасига учинчи марта касаба союз марказининг раиси қилиб, социалист Роландо Кальдерон бош секретарь қилиб сайланди.

ВЬЕТНАМ ХАЛҚИ БИЛАН БИРДАМЛИК

Бутун мамлакатимизда бўлгани каби Ўзбекистонда ҳам Вьетнам халқининг АҚШ агрессиясига қарши кураши билан бирдамлик ва Совет—Вьетнам дўстлиги ойлиги ўтказилмоқда. Меҳнаткашлар коллективлари қабул қилган резолюцияларида Вьетнам ватанпарварларини табрикламоқдалар, АҚШнинг Ҳинди-Хитойдаги жиноий агрессияси тўхтатилсин, агрессорнинг қўшинлари Ҳинди-Хитойдан тамомила ва сўзсиз олиб чиқиб кетилсин, деб қатъий талаб этмоқдалар.

Ойлик муносабати билан ёшлар Тошкентда ўқиётган вьетнамлик студентлар билан учрашдилар. Учрашув қатнашчилари Совет—Вьетнам дўстлиги мустаҳкам эканлиги ҳақида, Совет Иттифоқи Вьетнам халқига бераётган ҳар томонлама ёрдамнинг катта аҳамиятга эга эканлиги тўғрисида хурсандчилик билан гапирдилар.

Фарғона областидаги Арсиф канали қурилишида ишлаётган студентларнинг интернационал қурилиш отрядида курашаётган Вьетнам билан бирдамлик митинги ўтказилди. Митингда Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги ўн тўрт мамлакатдан келиб, Совет Иттифоқининг турли ўқув юртларида олий таълим олаётган ёшларнинг вакиллари қатнашдилар. Студентлар бир кунлик иш ҳақларини Вьетнамга ёрдам фонди учун ажратиб бериш тўғрисида бир овоздан қарор қабул қилдилар. (ЎзТАГ).

Редактор М. ҚОРИЕВ

СПОРТ ХАБАРЛАР

Вакилларимиз олдинда

Иккинчи эшелон командалари бешинчи зонасида иштирок этувчи Ўзбекистон футбол коллективлари ҳам биринчи давра ўйинларини тугалладилар. Биринчи давранинг охирги тур ўйинида «Зарафшон» командаси билан «Янгиариқ» учрашуви 2:2 ҳисобида тугади. «Рубин» (Қозон) майдонида меҳмон бўлган Термиз автомобилчилари учрашуви 1:1 ҳисобида тугади. Чебоксари шаҳрида «Энергия» командаси дарвозасига Фарғона нефтчилари жавобсиз икки тўп киритдилар. Шундай қилиб биринчи ўринда «Сокол» бўлса, «Нефтяник» даврани ўйинлар жадвалида иккинчи ўринга чиқиш билан якунлади. «Янгиер» учинчи, «Янгиариқ» еттинчи ва «Зарафшон» охирги ўринда.

Қўш жарима тўпи

Мамлакат футбол чемпионати олий лига командалари ўртасида навбатдаги тур учрашувлари бўлиб ўтди. Пешқадам «Заря» командаси 24 июль куни Ленинград шаҳрида «Зенит»га бир очко бериб (0:0) қўйди. «Динамо» (Тбилиси) билан Олмаотанинг қайратчилари учрашуви ҳам ҳисоб очилмай тугади. Бошқа ўйинларда йирик ҳисоблар қайд қилинди. «Арарат» — «Нефтчи» ўйини 4:2 ҳисоби билан тугади. Арманистонлик футболчи Заназанян 11 метрлик икки жарима тўпи киритди. Москва динамочилари «Днепр» дарвозасига уч тўп киритиб, ўз дарвозаларидан биронта ҳам тўп ўтказмадилар. «Локомотив» — «Карпат» учрашуви 4:1 ҳисобида якунланди. Минск динамочилари киевлик клубдошлари билан ўйинда бир тўпга жавобан икки тўп киритдилар. Марказий армия спорт клуби футболчилари ростовлик армиячилар дарвозасига бир тўп киритиш билан икки очко олдилар.

Нуқул ғалаба

Тошкентда қўл тўпи бўйича мамлакат олий ўқув юртлари спорт клублари ўртасида зонал мусобақалар тугади. Ўзбекистон давлат физкультура институти командаси мағлубиятсиз ўйнаб, тўрт коллектив — Олмаота физкультура институти, Краснодар «Политехник», Фрунзе политехника институти, Ашхобод қишлоқ хўжалиги институти командаларини мағлубиятга учратди. Тошкентлик студентлар шу ғалабадан кейин 28 июлда Гомель шаҳрида бўладиган финал мусобақаларда қатнашиш ҳуқуқини олдилар.

Армиячиларнинг шашти баланд

Тошкент шаҳрида самбочилар мусобақаси бўлди. Спорт мастери старший лейтенант Г. Калеткин бошлиқ армиячи-самбочилар ўз маҳоратларини намойиш қилдилар. Улар Тошкент шаҳар терма командаси билан самбо кураши мусобақаларида саккиз хил вазн тоифаси бўйича ғалаба қилиб, тўрт учрашувда ютқазишди. Шахсий биринчиликда спорт мастери Г. Ким, Х. Абдувалиев, Г. Леонтьев, Ф. Айбадулин, М. Камолов, Н. Йўлдошев, И. Бадаловлар ўз вазн тоифалари бўйича ғолиб келдилар. Тошкент шаҳар терма командасининг вакиллари — динамочилар Ф. Родионов, И. Неждaнов (спорт мастерлари), Ю. Палихов (мастерликка номзод) ҳам энг яхши самбочилар қаторидан ўрин олишди.

А. ПИГИЛОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИ

1972—1973 ўқув йили учун қуйидаги мутахассисликлар бўйича кундузги факультетларга

СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

темир йўл транспортида автоматика, телемеханика, ва алоқа; тепловозлар ва тепловоз хўжалиги, темир йўлларни эксплуатация қилиш, темир йўлларни қуриш, йўл ва йўл хўжалиги, сув билан таъминлаш ва канализация, саноат ва граждан қурилиши, темир йўл транспорти экономикаси ва ташкил этилиши, вагонсозлик ва вагон хўжалиги, бухгалтерия ҳисоби.

КУНДУЗГИ ФАКУЛЬТЕТЛАРГА аризалар 31 августгача қабул қилинади, студентлар составига киритиш 21 августдан 25 августгача ўтказилади.

КЕЧКИ ФАКУЛЬТЕТГА — кундузги факультетларнинг барча мутахассисликлари бўйича (сув билан таъминлаш ва канализация, темир йўл транспортида автоматика, телемеханика ва алоқа мутахассисликларидан ташқари).

Кечки факультетга аризалар 31 августгача, кириш имтиҳонлари 11 августдан 10 сентябргача қабул қилинади, студентлар составига киритиш 21 августдан 20 сентябргача ўтказилади.

Сиртқи факультетга — кундузги факультетларнинг барча мутахассисликлари бўйича, шунингдек темир йўл транспортини электрлаштириш, саноат теплоэнергетикаси, кўприклар ва тоннеллар, қурилиш ва йўл машиналари, ускуналари, қурилиш экономикаси ва ташкил қилиниши, иқтисодий ахборотларни механизмлар ёрдамида ишлашнинг ташкил қилиниши.

Аризалар 31 августгача, кириш имтиҳонлари — 10 сентябргача қабул қилинади, студентлар составига киритиш 21 августдан 20 сентябргача ўтказилади.

Кундузги факультетларга кириш тўғрисидаги аризалар билан қуйидаги адресларга мурожаат қилинсин: 700045, Тошкент шаҳар, Л-45, Оборонная кўчаси, 1-уй; Олмаота-12, Т. Шевченко кўчаси, 97-уй, Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институтининг филиали.

Сиртқи факультетга кириш тўғрисидаги аризалар билан Тошкент ва Олмаота шаҳарларидан ташқари қуйидаги адресларга мурожаат қилинсин: Чимкент-18, Коммунистический проспекти, 5-уй — Чимкент ўқув-консультация пункти; Душанба-12, Лоҳутий кўчаси, 2-уй — Душанба ўқув-консультация пункти; Актюбинск станцияси, Қозоғистон темир йўли, «Темирйўлчилар уйи», 71 «а»-уй, — Актюбинск ўқув-консультация пункти.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

10.55 — ТОШКЕНТ. 11.00 — Мультфильм. 11.15 — Ўн минг ўғил бола (бадиий фильм). 12.30 — МОСКВА. 17.55 — ТОШКЕНТ. 18.00 — Киноальманах. 18.40 — Ахборот. 18.55 — Рангли телевидение. Подпоручик Киже (фильм балет). 19.40 — Қўшиқ байрами олдидан. 19.55 — Ахборот. 20.10 — Москва. 20.40 — Актёрлар ва роллар. Қамара Бурнашева ва Айсар Иброҳимов. 22.00 — МОСКВА. 22.30 — Тошкент. Қишлоқ хўжалик ходимлари учун. Тўрткўл баҳодирлари. 22.50 — Канонир Долос саргузаштлари (бадиий фильмнинг икки серияси).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.20 — МОСКВА. 20.10 — ТОШКЕНТ. Завод ва мактаб (2-кўрсатув). 20.40 — МОСКВА. 22.00 — ТОШКЕНТ. Дўстлик маршрутлари бўйлаб. Ўзбекистон — Доғистонга. 22.20 — Врач маслаҳати. 22.30 МОСКВА.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — ТОШКЕНТ. Шимол камалаги (бадиий фильм). 21.25 — Фильм концерт. 21.45 — Қизил дипломат (телевизион бадиий фильмнинг биринчи серияси).

РАДИО БУГУН

6.15 — Тонгги концерт. 7.40 — А. Эркаев куйлайди. 8.25 — Совет композиторларининг қўшиқлари. 9.30 — Москва. «Ер ва эл» радиожурнали. 11.15 — «Инсон ва қонун» Ўзбекистон ССР прокурори ўринбосари учинчи класс юстиция давлат маслаҳатчиси У. Шодиев суҳбати. 11.30 — Д. Зокиров ва Б. Гиенко «Ойниса» балетидан парчалар. 12.15 — М. Ашрафий. «Севги тумори» балети асосида радиокомпозиция. 13.30 — И. Дунаевский асарларидан концерт. 16.10 — «Ўзбек музикасидаги интернационал мотивлари». 16.50 — «Правда» газетасининг обзори. 18:00 — «Депутат ва ҳаёт» (русча). 18.10 — Ф. Назаров. Торли квартет. 18.40 — Спорт эшиттиришлари. 19.20 — Қозоқ куйлари. 20.00 — «Ўзбекистон ишчиси» радиожурнали ва саноат ходимлари учун концерт. 21.00 — Халқаро мавзуларда суҳбат. 21.10 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун кечки концерт. 22.15 — Концерт. 22.40 — Шеърият кечаси. 23.10 — Дам олиш концерти. 23.45 — Москва. Халқаро кундалик.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Френц Лист — «МОСКВА» (кундуз соат 2 ва кеч 8.40 минутда).

Мессе фермасининг сири — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (тоқ соатларда). «СПУТНИК», САНЪАТ САРОЙИ, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Садоқат (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кундуз соат 1 ярим ва 4 яримда).

Афсунгар пойгачи — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун). «МОСКВА» (кундуз соат 12, 5 ва кеч 7 да).

Қамишзор — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Онтарио бўйидаги саргузаштлар — «ДРУЖБА» (жуфт соатларда).

Кулгили қиз — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Шафтоли гули — «ЎЗБЕКИСТОН», ҲАМЗА номли, «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Мессе фермасининг сири — «ФЕСТИВАЛЬ».

Афсунгар пойгачи — «ХИВА». (кЕ

ТОШКЕНТ ШАҲАР ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ АРХИТЕКТУРА — ПЛАНИРОВКА БОШ БОШҚАРМАСИНИНГ ГЕОДЕЗИЯ БОШҚАРМАСИГА

(Ново-Ўзбекистанская кўчаси, 98/3-уй)

картографлар, чизмачилар, рейкачи-ишчилар

КЕРАК

Меҳнат ҳақи — ишбай.

Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй, аҳолини ишга жойлаштириш ва информация қилиш бюроси ҳамда район ижроия комитетлари ҳузуридаги инспекторларга мурожаат қилинсин.

ТАШКИЛОТЛАР ВА КОРХОНАЛАР РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«Средазавтоматика» тресги

ДУШАНБА ЭКСПЕРИМЕНТАЛ ЗАВОДИНИНГ ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ ЦЕХИ

«ОРБИТА» «ИСКРА», «РАССА» типидаги клавишли электрон-ҳисоблаш машиналарини гарантияли ва гарантиядан сўнгги ремонт қилиш ва техника хизмати кўрсатиш бўйича ишларни бажаришини

МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

Юқорида санаб ўтилган ишларни ўз вақтида амалга ошириш учун фойдаланишдаги барча клавишли электрон-ҳисоблаш машиналарини цех ҳисобига қўйишингизни сўраймиз.

Ҳисобга қўйиш пайтида клавишли электрон-ҳисоблаш машинасининг тури, завод номери, тайёрланган муддати, машинанинг ҳолати (ишлаш—ишламаслиги)ни маълум қилиш лозим.

Мурожаат учун адрес: Тошкент-115, «Чилонзор» массиви 6-квартал, «Россия» шаҳарчаси. Телефонлар: 77-77-66, 77-68-35, 77-67-87.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми раҳбарлиги, партия бюроси ва маҳаллий комитети доимий комиссиялар ишлари бўйича бўлим мудири

Васила Отажоновна РАСУЛОВАнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдирадилар ва марҳуманинг оиласига таъзия изҳор қиладилар.

В. И. Ленин номидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент Давлат университетининг ректорати, партия ва жамоат ташкилотлари университетнинг энг кекса ходимларидан бири, Беруний номли давлат мукофотининг лауреати, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи

Алексей Иванович ВВЕДЕНСКИЙнинг

вафот этганлигини билдириб, марҳумнинг оиласига ва қариндош-уруғларига чуқур таъзия билдирадилар.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ — Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: 700.000 ГСП. ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26, Редактор — 336545, Редактор ўринбосарлари — 337914, 330 683. Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283, Партия турмуши — 333469, 337221, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780, Совет қурилиши — 333258, Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451, Маҳаллий ахборот ва спорт — 331424, Оммавий ишлар ва хатлар — 332143, 333553, Иллюстрация — 334524, Стенографистка — 337343, Корректура — 337162, Эълонлар — 338142, Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ, Андижон — 48—85, Бухоро — 3—31—42, Қарши — 38—42, Нукус — 42—62, Самарқанд — 31—972, Термиз — 55—35, Урганч — 34—55, Фарғона — 4—29—44.

Б. — 173. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64697. Р. 04345.